

Bryssel 14.10.2024
COM(2024) 476 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**Ensimmäinen tilannekatsaus EU:n strategiasta antisemitismin torjumiseksi ja
juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi**

”Antisemitistiset teot ovat lisääntyneet ennennäkemättömän rajusti kaikkialla Euroopassa, mikä on muistutus historiamme synkimmästä ajasta. Nyt tilanne on kuitenkin erilainen, sillä me kaikki seisomme juutalaisyhteisöjen rinnalla.”

– Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen
Bryssel 26. tammikuuta 2024

1. JOHDANTO

Antisemitismi on viime vuosina yleistynyt vaarallisella tavalla Euroopassa. Antisemitismi haittaa juutalaisten jokapäiväistä elämää ja uhkaa rauhanomaista rinnakkaiseloä, demokratiaa ja turvallisuutta. Tämän vuoksi Euroopan komissio hyväksyi 5. lokakuuta 2021 ensimmäisen EU:n strategian antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi (2021–2030)¹, jäljempänä ’EU:n strategia’. Komissio tekee työtä EU:n arvojen vaalimiseksi, perusoikeuksien puolustamiseksi ja kaikenlaisen rasmin ja syrjinnän torjumiseksi, kuten eurooppalaiseen elämäntapaan kuuluu, ja EU:n strategia on yksi tämän työn keskeisistä kulmakivistä.

EU:n strategiassa esitetään joukko toimenpiteitä, joista kukin liittyy johonkin seuraavista kolmesta painopisteestä: 1) kaikenlaisen antisemitismin ehkäiseminen, 2) juutalaisen elämäntavan suojelu ja vaaliminen ja 3) koulutuksen ja tutkimuksen edistäminen ja holokaustissa menehtyneiden muiston vaaliminen. EU:n pyrkimyksenä on myös johtaa maailmanlaajuisia antisemitismin torjuntaa. Strategia sisältää 90 toimea, joiden täytäntöönpano on täydessä vauhdissa.

Kaikki EU:n jäsenvaltiot olivat tyytyväisiä² EU:n strategiaan ja sitoutuivat käymään neuvostossa säännöllistä keskustelua poliittisella ja teknisellä tasolla koordinoitakseen rasmin ja antisemitismin torjumiseen liittyviä toimiaan. Myös monet juutalaisyhteisöt, kumppanimaat ja kansainväliset järjestöt pitivät strategiaa laajasti hyvin merkittävänä askeleena EU:n tasolla.

EU:n strategiassa komissio sitoutui julkaisemaan tilannekatsaukset vuosina 2024 ja 2029. Tämä tilannekatsaus on niistä ensimmäinen. Komissio keräsi sitä varten palautetta kansalaisjärjestöiltä ja EU:n kansalaisilta EU:n strategian täytäntöönpanoa koskevan kannanottopyyntön³ avulla. Juutalaisjärjestöt antoivat EU:n strategiasta myönteistä palautetta. Ne pitivät sen hyväksymistä käännekohtana EU:n pyrkimyksissä torjua antisemitismia ja katsoivat, että strategialla on myönteinen vaikutus hallitusten politiikan kehittämiseen ja poliittiseen keskusteluun jäsenvaltioissa. Komissio myös lähetti maaliskuussa 2024 jäsenvaltioille kyselyn saadakseen ajantasaisia tietoja niiden kansallisten strategioiden ja muiden antisemitismin vastaisten toimenpiteiden kehittämisestä ja täytäntöönpanosta. Kyselyn tuloksia käsitellään tässä kertomuksessa.

Tässä ensimmäisessä tilannekatsauksessa kuvataan, miten EU:ssa ja jäsenvaltioissa on edistytty kestävien rakenteiden luomisessa antisemitismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä juutalaisen elämäntavan tulevaisuuden varmistamiseksi Euroopassa. EU:n strategian mukaisesti useimmat EU:n jäsenvaltiot ovat hyväksyneet kansallisia strategioita antisemitismin torjumiseksi. Monet jäsenvaltiot ovat nimittäneet erityislähettilään tai -koordinaattorin, ja useimmat jäsenvaltiot noudattavat ihmisoikeus- ja uhrikeskeistä lähestymistapaa antisemitismin torjuntaan käyttämällä holokaustin

¹ [EU:n strategia antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi.](#)

² [Neuvoston päätelmät rasmin ja antisemitismin torjunnasta, 4.3.2022](#) ja [Eurooppa-neuvosto, 14.–15.12.2023.](#)

³ [EU:n strategia antisemitismin torjumiseksi – ensimmäinen tilannekatsaus.](#)

muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton (IHRA) (oikeudellisesti sitomatonta) antisemitismin työmääritelmää⁴.

Nykypäivän antisemitismi voi itää ääriyhmissä, jotka kannattavat oikeistolaista, vasemmistolaista tai islamistista ääriajattelua, ja verhoutua antisionismin taakse, eikä siltä säästy myöskään yhteiskunnan ydin.⁵ Jo vuonna 2019 yli puolet (54 %) eurooppalaisista totesi Lähi-idän konfliktin vaikuttaneen käsityksiinsä maassaan asuvista juutalaisista.⁶

Covid-19-pandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ovat jyrkentäneet antisemitistisiä näkemyksiä entisestään kaikkialla EU:ssa. Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) toteutti vuoden 2023 alkupuoliskolla juutalaisten kokemuksia antisemitismistä kartoittavan kolmannen kyselytutkimuksen⁷, jonka mukaan lähes kaikki Euroopan juutalaiset (96 %) olivat kohdanneet antisemitismiä joko verkossa tai sen ulkopuolella. Kahdeksan kymmenestä juutalaisesta kertoi antisemitismin lisääntyneen viime vuosina, ja 76 prosenttia kertoi välttävänsä juutalaisuuden ulkoisten tunnusmerkkien käyttöä julkisesti.

1.1 Hamasin iskut 7. lokakuuta 2023 ja antisemitismin nousu

Juutalaisten tilanne EU:ssa ja maailmanlaajuisesti on heikentynyt dramaattisesti Hamasin⁸ israelilaisia siviilejä vastaan 7. lokakuuta 2023 tekemien terrori-iskujen ja niitä seuranneen Gazan sodan ja humanitaarisen kriisin jälkeen. Hamasin raaioissa iskuissa kuoli tuona päivänä 1 125 ihmistä, joukossa useita EU:n kansalaisia. Tämä on suurin uhriluku sitten holokaustin. Lisäksi panttivangeiksi joutui 251 ihmistä, joista 101 on edelleen Gazassa.⁹ Komissio tuomitsi iskut jyrkästi ja ilmaisi täyden solidaarisuutensa ja tukensa Israelille ja sen kansalle sekä toisti olevansa täysin sitoutunut Israelin turvallisuuteen.¹⁰

Tasan vuosi lokakuun 7. päivän traagisten tapahtumien jälkeen antamassaan lausunnossa¹¹ komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen teki selväksi, että Hamasin terroriteoille – jotka aiheuttivat valtavaa kärsimystä paitsi Israelin kansalle myös viattomille palestiinalaisille – ei voi olla minkäänlaista oikeutusta. Von der Leyen painotti, että Euroopan unioni seisoo kaikkien niiden viattomien ihmisten rinnalla, joiden elämä on tuon kohtalokkaan päivän jälkeen tuhoutunut, ja kehotti torjumaan antisemitismiä yhdessä kaikkialla, missä sitä ilmenee.

Juutalaisvihan motivoimat teot ja juutalaisiin kohdistuva väkivalta ovat lisääntyneet Euroopassa merkittävästi kuluneena vuonna. Hamasin iskujen ja Lähi-idän konfliktien seurauksena antisemitismiä ilmenee nyt enemmän kuin koskaan aiemmin EU:n perustamisen jälkeen.¹² Juutalaisten tiloihin, kuten synagogiin, on esimerkiksi heitetty palopommeja, ja juutalaisiin sekä heidän koteihinsa,

---

⁴ [Holokaustin muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton \(IHRA\) työmääritelmä antisemitismille.](#)

⁵ [EU:n strategia antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi.](#)

⁶ [Eurobarometer 484: Käsitukset antisemitismistä, 2019.](#)

⁷ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto. ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”.](#)

⁸ Hamas on ollut EU:n terroristijärjestöjen luettelossa vuodesta 2003.

⁹ Tilanne 7.10.2024.

¹⁰ Ks. Eurooppa-neuvoston päätelmät, 27. kesäkuuta 2024. Samaan aikaan komissio tuomitsi myös Gazan pahenevan humanitaarisen kriisin ja sen, että useat siviilit, erityisesti naiset ja lapset, ovat menettäneet henkensä Israelin vastatessa Hamasin julmiin terrori-iskuihin. Tämän myötä EU on lisännyt humanitaarista apuaan alueen väestöille, samalla kun se laatii laajempaa monivuotista pakettia toimivan palestiinalaishallinnon tukemiseksi.

¹¹ [Lausunto 7.10.2023 \(europa.eu\).](#)

¹² [Institute for Jewish Policy Research, ”Antisemitism in the aftermath of October 7: What do the data tell us, and what more do we still need to know?” | JPR, 1.10.2024.](#)

ravintoloihinsa ja kauppoihinsa on kohdistettu fyysisiä hyökkäyksiä. Holokaustin muistomerkkejä eri puolilla Eurooppaa on häpäisty rinnastamalla juutalaiset väärin perustein natseihin ja vähättelemällä siten holokaustia. Komissio tuomitsee tällaiset halveksittavat teot mitä jyrkimmin.

Ranskassa, jossa elää Euroopan suurin juutalaisyhteisö, ilmoitettujen antisemitististen tapausten määrä räjähti 7. lokakuuta jälkeen. Vuonna 2023 ilmoitettiin yhteensä 1 676 tällaista tapausta (4,5 tapausta päivässä), mikä oli yli kolme kertaa enemmän kuin edellisvuonna.¹³ Alankomaissa antisemitistisiä tapauksia kirjattiin kahdeksan kertaa aiempaa enemmän.¹⁴ ¹⁵ Itävallassa vastaavien tapausten määrä nelinkertaistui vuoden 2023 viimeisten kuukausien aikana.¹⁶ Saksassa keskusrikospoliisin kirjaamista vihan motivoimista tapauksista kolmasosa liittyi juutalaisvihaan.¹⁷ Tällaiset tapaukset vaikuttavat suhteettomasti juutalaisyhteisöön, jonka osuus väestöstä on vain noin 0,25 prosenttia.

Myös juutalaisiin opiskelijoihin ja yliopistojen henkilökuntaan kohdistuu häirintää ja hyökkäyksiä.¹⁸ European Union of Jewish Students (EUJS) -järjestön raportin¹⁹ mukaan antisemitistiset tapaukset ovat lisääntyneet eurooppalaisissa yliopistoissa merkittävästi lokakuun 7. päivän jälkeen. Raportin mukaan juutalaiset opiskelijat kokevat olonsa turvattomaksi, ja häirintä ja hyökkäykset rajoittavat merkittävästi heidän oikeuttaan koulutukseen.

Antisemitismi on yleistynyt merkittävästi 7. lokakuuta 2023 jälkeen myös verkossa sosiaalisen median alustoilla, mikä on puolestaan lisännyt radikalisoitumista. Helmikuussa 2024 julkaistussa Institute for Strategic Dialogue -instituutin tekemässä tutkimuksessa²⁰ havaittiin, että antisemitistiset kommentit ja viestit ja juutalaisyhteisöihin verkossa kohdistuvat uhkaukset ovat lisääntyneet merkittävästi. Euroopan komission tilaamassa toimintapoliittisessa katsauksessa²¹ kävi ilmi, että vihapuheisältö verkossa on lisääntynyt 7. lokakuuta 2023 jälkeen jyrkästi, Redditissä 7 prosenttia ja X:ssä 10 prosenttia. Vihamielisestä sisällöstä koostuvasta satunnaisotoksesta noin 45 prosenttia oli antisemitististä sisältöä ja 15 prosenttia liittyi muslimivihaan.

1.2 Euroopan komission vastaus

Antisemitismin ilmenemismuotojen lisääntyessä hälyttävästi julkisesti ja verkossa komissio on tehnyt selväksi, että se on Euroopan ja muiden alueiden juutalaisyhteisöjen puolella. Tiedonannossa *Ei sijaa vihalle – Eurooppa yhdessä vihaa vastaan*²² komissio kehotti taistelemaan yhdessä lisääntyntä vihaa, erityisesti antisemitismia ja muslimivihaa vastaan. Komissio tuomitsee erittäin jyrkästi kaikenlaiset antisemitistiset teot ja kaikenlaisen vihan, suvaitsemattomuuden, rasismien ja muukalaisvihan.

IHRA:n määritelmän mukaan Israelin arvostelua samalla tavalla kuin mitä tahansa muuta maata ei voida pitää antisemitisminä, mutta kehottaminen juutalaisten tappamiseen tai vahingoittamiseen,

---

¹³ [Service de Protection de la Communauté Juive \(SPCJ\)](#).

¹⁴ Perusoikeusviraston kolmannen juutalaisten syrjintää ja juutalaisiin kohdistuvia viharikoksia selvittävän kyselytutkimuksen mukaan ilmoitetut syrjintätapaukset ovat vain jäävuoren huippu, sillä kaikkiaan ainoastaan 11 prosenttia juutalaisten kokemista antisemitistisistä syrjintätapauksista ilmoitetaan. Kaikki EU:n jäsenvaltiot eivät kirjaa antisemitistisiä tapauksia erikseen.

¹⁵ [Centrum Informatie en Documentatie Israël](#).

¹⁶ [Antisemitic cases 2023 in Austria](#).

¹⁷ [Politisch motivierte Kriminalität in Deutschland erreicht neuen Höchststand](#).

¹⁸ ["European Jewish Congress calls on Europe's university rectors to protect Jewish students"](#).

¹⁹ ["The rise of antisemitism at European Universities as a result of the 7 October Massacre, 1 February 2024": Ilmoitetuissa tapauksissa on kyse ilkivallasta \(19,5 %\), verkkokiusaamisesta \(19,5 %\), väkivaltaan, syrjintään tai eristämiseen yllyttämisestä \(28,3 %\) sekä sanallisesta väkivallasta, loukkaavasta kielestä tai fyysisestä väkivallasta \(32,7 %\)](#).

²⁰ [Institute for Strategic Dialogue, "Rise in antisemitism on both mainstream and fringe social media platforms following Hamas' terrorist attack", 7.2.2024](#).

²¹ ["Ecosystems of hate speech online in the EU related to the Israel-Hamas conflict", 2024](#).

²² [Tiedonanto Ei sijaa vihalle – Eurooppa yhdessä vihaa vastaan, Euroopan komissio, 6.12.2023](#).

stereotyyppisten väitteiden esittäminen juutalaisten vallasta ja juutalaisten pitäminen kollektiivisesti vastuullisina Israelin valtion teoista sitä vastoin kuuluvat lukuisiin määritelmässä mainittuihin antisemitismin ilmenemismuotoihin. Tällaisia väitteitä esitetään EU:ssa päivittäin.

Antisemitistiset teot ovat rikoksia silloin, kun ne määritellään sellaisiksi laissa, ja tällöin niistä on nostettava syyte. EU:n tasolla antisemitististen viharikosten ja vihapuheen torjumisen vankkana sääntelykehyksenä toimii puitepäättös rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta. Komissio kannustaa edelleen jäsenvaltioita nostamaan syytteitä antisemitistisistä viharikoksista ja antisemitistisestä vihapuheesta näiden yhteisten säännösten nojalla. Yhtä tärkeänä komissio pitää sananvapauden vaalimista, ja se korostaakin tarvetta noudattaa huolellisuutta antisemitististen tapausten määrittämisessä, jotta varmistetaan kaikkien ihmisten sananvapaus.

Komissio tehosti viime vuonna toimiaan. Se ilmaisi solidaarisuuttaan vierailemalla juutalaisyhteisöissä²³ ja julkisissa tapahtumissa²⁴. Euro-Chanukah-tapahtumassa joulukuussa 2023 puhunut komission puheenjohtaja von der Leyen teki selväksi, ettei ”antisemitismin lisääntymiselle ole minkäänlaisia perusteita – mikään sota tai poliittinen erimielisyys ei ole peruste antisemitismille; sanan- ja mielipiteenvapauden, uskonnonvapauden ja oikeuden elää vapaana pelosta on toteuduttava joka hetki, kaikissa olosuhteissa ja jokaisen ihmisen kohdalla”.²⁵

Komissio on vauhdittanut EU:n strategian täytäntöönpanoa, rahoittanut juutalaisten tilojen turvatoimia sekä tehnyt yhteistyötä Europolin ja kansallisten lainvalvontaviranomaisten kanssa, jotta verkossa iskujen jälkeen runsaasti levinneeseen äärilaidan tuottamaan ja terroristiseen sisältöön puututaan, ja luonut verkoston, jonka tehtävänä on puuttua verkossa esiintyvään antisemitismiin. Komissio myös painottaa, että kansallisten viranomaisten on tutkittava väitetyjä viharikoksia tai vihapuhetta, mukaan lukien holokaustin julkinen puolustelu, kieltäminen ja törkeä vähättely, nostettava niistä syytteet ja saatettava ne tuomioistuinten käsiteltäviksi.²⁶

2. KAIKENLAISEN ANTISEMITISMIN TORJUNTA JA EHKÄISEMINEN

Tässä tilannekatsauksessa noudatetaan samaa rakennetta kuin EU:n strategiassa antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi, ja siinä kerrotaan kuhunkin kolmeen painopisteeseen liittyvien aloitteiden täytäntöönpanon edistymisestä tähän mennessä. Liitteessä esitetään yleiskatsaus kunkin strategiaan sisältyvän toimen tähänastisesta edistymisestä.

---

²³ Varapuheenjohtaja Schinas asetti yhdeksi ensisijaisista tavoitteistaan vierailut EU:n juutalaisyhteisöihin muun muassa Kreikassa, Ranskassa, Saksassa ja Belgiassa sekä matkustaessaan EU:n ulkopuolella esimerkiksi Australiassa ja Brasiliassa.

²⁴ Esimerkiksi Euroopan komission antisemitismin torjunnan ja juutalaisen elämäntavan vaalimisen koordinaattori puhui antisemitismin vastaisessa mielenosoituksessa Brysselissä 10.12.2023.

²⁵ [Komission puheenjohtajan puhe Euro-Chanukah-tapahtumassa](#), 10.12.2023, Bryssel.

²⁶ [Tiedonanto Ei sijaa vihalle – Eurooppa yhdessä vihaa vastaan, Euroopan komissio](#), 6.12.2023.

2.1 Antisemitismin torjunta kaikilla politiikan aloilla ja EU:n varojen mobilisointi

Komissio edistää koko EU:n laajuista vuoropuhelua jäsenvaltioiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa, tarkoituksenaan tukea siten kansallisten strategioiden kehittämistä ja täytäntöönpanoa, ehkäistä mahdollisuuksien mukaan antisemitistisiä tapauksia ja reagoida niihin nopeasti sekä parantaa viestintäkanavia juutalaisyhteisöjen ja kansallisten viranomaisten välillä. Tätä varten jäsenvaltiot ja juutalaisjärjestöjen ja -yhteisöjen edustajat kokoontuvat yhteen kahdesti vuodessa komission työryhmässä, joka käsittelee antisemitismin torjuntaa koskevan EU:n strategian täytäntöönpanoa.²⁷ Lisäksi komissio isännöi neljännesvuosittain antisemitismiä käsitteleviä pyöreän pöydän kokouksia juutalaisten Brysselissä toimivien kansainvälisten kattojärjestöjen kanssa.

Ruotsi: Ruotsin hallitus perusti tammikuussa 2023 työryhmän, joka käsittelee juutalaisen elämäntavan vaalimista Ruotsissa. Työryhmä osallistuu vuoropuheluun ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä ja aloitteista, ja sen tarkoituksena on helpottaa juutalaisen elämäntavan noudattamista sekä ehkäistä ja torjua antisemitismiä Ruotsissa. Työryhmä koostuu kuuden ministeriön kansliapäälliköistä, ja sitä johtaa pääministerin kanslian päällikkö. Työryhmän kanssa yhteistyötä tekevät myös poliisi ja Ruotsissa toimivat juutalaiset kansalaisjärjestöt, kuten Living History Forum.

Lisäksi komissio järjesti 16.–17. marraskuuta 2022 Brysselissä ensimmäisen antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämäntavan vaalimista käsittelevän kansalaisyhteiskuntafoorumin²⁸, joka kokosi yhteen yli 200 juutalaisten ja muiden kansalaisjärjestöjen edustajaa keskustelemaan antisemitismin torjuntaan ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseen liittyvistä haasteista.

EU:n strategian tavoitteena on valtavirtaistaa antisemitismin torjunta kaikilla merkityksellisillä politiikanaloilla, ja se on kannustanut jäsenvaltioita tekemään samoin hyväksymällä kansallisia antisemitismin vastaisia strategioita tai sisällyttämällä aiheeseen liittyviä toimenpiteitä rasismien vastaisiin kansallisiin toimintasuunnitelmiinsa. Lisäksi komissio on kannustanut jäsenvaltioita nimittämään antisemitismin torjunnan erityislähettiläitä tai kansallisia koordinaattoreita sekä hyväksymään IHRA:n oikeudellisesti sitomattoman työmääritelmän antisemitismille ja käyttämään sitä.

EU:n strategian hyväksymisen jälkeen

- 23 jäsenvaltiota on laatinut kansallisen antisemitismin torjuntaa koskevan strategian; näistä 14 on laatinut nimenomaan antisemitismin torjuntaa koskevan erillisen strategian ja yhdeksän on sisällyttänyt aiheeseen liittyviä toimenpiteitä laajempiin rasismien ja ääriliikkeiden torjuntaa tai ihmisoikeuksien edistämistä koskeviin strategioihin
- 20 jäsenvaltiota on nimittänyt antisemitismin torjunnan erityislähettilään tai kansallisen koordinaattorin
- 25 jäsenvaltiota on hyväksynyt ja/tai vahvistanut IHRA:n työmääritelmän antisemitismille.

Komissio suhtautuu myönteisesti kansallisten strategioiden ja toimintasuunnitelmien laatimiseen, sillä ne osoittavat, että jäsenvaltiot ovat sitoutuneet vahvasti puuttumaan kaikkialla Euroopassa kasvavaan antisemitismin uhkaan. Yli puolet jäsenvaltioista on hyväksynyt erillisen strategian erityisesti antisemitismin torjumiseksi, ja monet näistä strategioista sisältävät useita aiheeseen liittyviä toimenpiteitä. Jotkin jäsenvaltiot käsittelevät antisemitismiä osana laajempia rasismien tai ääriliikkeiden torjuntaa tai ihmisoikeuksien edistämistä koskevia strategioita. Tällaisissa tapauksissa

²⁷ [EU:n strategian täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä keskusteltiin työryhmän kokouksissa 14.–15.12.2021 Brysselissä, 1.–2.6.2022 Brysselissä, 6.–7.12.2022 Haagissa, 2.–4.5.2023 Bukarestissa ja 22.–23.1.2024 Brysselissä.](#)

²⁸ [Antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämäntavan vaalimista käsittelevä kansalaisyhteiskuntafoorumi.](#)

antisemitismin torjuntatoimet voivat vaihdella laajuudeltaan ja kunnianhimon tasoltaan. Jotkin strategiat sisältävät erityisen antisemitismin torjuntaa koskevan osion, joka laajuudeltaan ja tavoitteiltaan vastaa erillisiä antisemitismin vastaisia strategioita. Joissakin strategioissa antisemitismiin viitataan vain kaikenlaisen rasismien, vihan ja muukalaisvihan torjumiseksi toteutettavien yleisten toimien yhteydessä ja antisemitismiin liittyviin erityishaasteisiin kiinnitetään vähemmän huomiota.

Taulukko 1: EU:n jäsenvaltioiden edistyminen antisemitismin torjuntaa koskevien toimenpiteiden toteuttamisessa

Jäsenvaltio	1. Erillinen strategia/ toimintasuunnitelma antisemitismin torjumiseksi	2. Antisemitismin torjumista koskevia toimenpiteitä sisällytetty kansalliseen rasismien vastaiseen toimintasuunnitelma an	3. IHRA:n määritelmä hyväksyty / vahvistettu	4. Erityislähettiläs nimitetty
AT	X		X	X
BE			X	X
BG	X		X	X
CY		X	X	
CZ		X	X	X
DE	X		X	X
DK	X		X	X
EE	X		X	X
EL		X	X	X
ES	X		X	X
FI		X	X	
FR		X	X	X
HR		X	X	X
HU	X		X	X
IE		X		X
IT	X		X	X
LT			X	X
LU	X		X ²⁹	X
LV	X		X	
MT				
NL	X		X	X
PL			X	
PT		X	X	X
RO	X		X	X
SE	X ³⁰		X	X
SI	X		X ³¹	
SK		X	X	
Yhteensä	14	9	25	20

Taulukko perustuu EU:n jäsenvaltioiden komissiolle toimittamiin tietoihin.

²⁹ Luxemburg on hyväksynyt IHRA:n määritelmän antisemitismille ilman siihen sisältyviä 11:tä esimerkkiä.

³⁰ Ruotsin antisemitismin torjuntaa koskeva toimintaohjelma täydentää kansallista rasismien ja muun senkaltaisen vihamielisyyden sekä viharikosten torjuntasuunnitelmaa, joka hyväksyttiin vuonna 2016.

³¹ Slovenia on hyväksynyt IHRA:n määritelmän antisemitismille ilman siihen sisältyviä 11:tä esimerkkiä.

Juutalaisjärjestöt suhtautuvat myönteisesti kansallisiin antisemitismin torjuntastrategioihin ja lupauksiin, joita useat maat antoivat lokakuussa 2021 Malmön kansainvälisessä holokaustin muistoa ja antisemitismin torjuntaa käsittelevässä foorumissa³². Toukokuussa 2023 World Jewish Congress -järjestö esitti arvioinnin Malmössä annettujen lupauksen jälkeen tapahtuneesta edistyksestä ja tarkasteli arvioinnissa myös kansallisia strategioita. Arvioinnista kävi ilmi, että lupaukset oli pantu täytäntöön vain osittain, ja siinä korostettiin lupauksen seurantamekanismien ratkaisevaa merkitystä. Raportti osoitti myös, että juutalaisyhteisöjen odotukset ja hallitusten toimet eivät vastaa toisiaan.³³

Arvioinnin tulokset ovat yhdenmukaisia Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2023 tekemän kyselytutkimuksen³⁴ tulosten kanssa. Kyselytutkimuksen mukaan juutalaiset odottavat hallituksilta vahvempia ponnisteluja antisemitismin torjumiseksi. Vain 18 prosenttia juutalaisista on (jokseenkin) tyytyväisiä hallitusten toimiin antisemitismin torjumiseksi ja vain 23 prosenttia hallitusten pyrkimykseen vaalia juutalaista elämäntapaa. Tyytyväisimpiä ollaan hallitusten toimiin holokaustin muiston kunnioittamiseksi julkisesti (47 %), juutalaisyhteisön turvallisuuden varmistamiseksi toteutettuihin toimiin (32 %), holokaustin sisällyttämiseen koulutuksessa käsiteltäviin aiheisiin (28 %) sekä juutalaisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön kunnioittamiseen (28 %).

EU:n strategian täytäntöönpano on koko komission yhteinen pyrkimys, ja siksi siihen sisältyviä toimia on rahoitettu useista EU:n rahoitusohjelmista³⁵, muun muassa kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmasta (CERV), oikeusalan ohjelmasta, Horisontti Eurooppa -ohjelmasta, Luova Eurooppa -ohjelmasta, Erasmus+ -ohjelmasta, sisäisen turvallisuuden rahastosta, koheesiopolitiikan rahastoista, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä (NDICI – Globaali Eurooppa) ja liittymistä valmistelevalta tukivälineestä. Lisäksi näitä toimia tuetaan Euroopan komission teknisen tuen välineestä³⁶, josta tarjotaan jäsenvaltioille räätälöidysti apua rasismien ja antisemitismin torjunnassa.

Erityisen tärkeä on CERV-ohjelmasta myönnetty aiempaa suurempi rahoitusosuus, jolla tuetaan uusia välineitä ja verkostoja kaikilla tasoilla. Antisemitismin vastaisten hankkeiden rahoitus on kasvanut noin 5,2 miljoonasta eurosta (vuonna 2021) 6 miljoonaan euroon (vuonna 2022) ja 11 miljoonaan euroon (vuonna 2023). Näiden kolmen vuoden aikana on rahoitettu 61:tä hanketta, kutakin keskimäärin 360 000 eurolla. Joissakin antisemitismin torjuntaa koskevissa hankkeissa saatetaan käsitellä myös rasismia ja muita suvaitsemattomuuden muotoja ja tukea holokaustin muiston kunnioittamista. Komissio antaa rakenteellista tukea European Union of Jewish Students -järjestölle ja CEJI-järjestön (A Jewish Contribution to an Inclusive Europe) luotsaamalle Facing Facts -verkostolle, jotka ovat komission puitekumppaneita antisemitismin ja vihan muiden ilmenemismuotojen torjunnassa.

2.2 Antisemitistisen vihapuheen ja antisemitististen viharikosten torjuminen

Puitepäätös rasismien ja muukalaisvihan torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin³⁷ tarjoaa vahvan sääntelykehyksen muun muassa antisemitististen viharikosten ja vihapuheen torjumiseksi. Sillä voidaan puuttua myös sellaiseen holokaustin julkiseen puolusteluun, kieltämiseen tai törkeään vähättelyyn, joka on omiaan yllyttämään väkivaltaan tai vihaan.

³² [Malmön kansainvälisessä holokaustin muistoa ja antisemitismin torjuntaa käsittelevässä foorumissa 13.10.2021 annetut lupaukset.](#)

³³ [World Jewish Congress \(WJC\), ”An assessment after 17 months”, 2023.](#)

³⁴ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”, 2023.](#)

³⁵ Voimassa olevan monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 aikana.

³⁶ Teknisen tuen väline.

³⁷ [Neuvoston puitepäätös 2008/913/YOS, tehty 28 päivänä marraskuuta 2008, rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin.](#)

Komissio on toteuttanut toimia varmistaakseen, että puitepäätos saatetaan kaikilta osin ja asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Se käynnisti lokakuun 2020 ja elokuun 2024 välisenä aikana 13 rikkomusmenettelyä niitä jäsenvaltioita vastaan, jotka eivät olleet saattaneet puitepäätotä kaikilta osin tai asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Näiden menettelyjen lopputuloksena kuusi jäsenvaltiota saattoi lainsäädäntönsä täysin puitepäätotksen mukaiseksi ja niitä koskevat tapaukset saatettiin päätökseen. Muut jäsenvaltiot ovat edistyneet ja ovat parhaillaan muuttamassa lainsäädäntöään. Komissio jatkaa toimia sen varmistamiseksi, että puitepäätos pannaan kaikilta osin täytäntöön.³⁸

Vahvistaakseen oikeudellista kehystä kaikkialla EU:ssa komissio antoi 9. joulukuuta 2021 tiedonannon *Osallistavampi ja suojelevampi Eurooppa: EU-rikosten luettelon laajentaminen kattamaan vihapuheen ja viharikokset*, jolla pyritään saamaan aikaan neuvoston päätös SEUT-sopimuksen 83 artiklassa vahvistetun EU-rikosten luettelon laajentamisesta kattamaan viharikokset ja vihapuheen.³⁹ Neuvosto ei ole vielä antanut tällaista päätöstä.

Saksa: Syytteesenpano on ratkaisevan tärkeää. Saksassa useimmat osavaltiot ovat nimittäneet syyttäjänvirastoihinsa antisemitismin torjunnasta vastaavan virkamiehen, jolla on tärkeä vastuu antisemitismiin liittyvien rikosten selvittämisessä. Lisäksi heidän tehtävänä on pyrkiä yhdenmukaistamaan lain soveltamista antisemitististen rikosten käsittelyssä sekä varmistaa, että syyttäjänvirastot kommunikoivat keskenään ja koordinoivat tutkimuksiaan, ja antaa erityiskoulutusta aiheesta.

Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2023 tekemää kyselytutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana 37 prosenttia juutalaisista oli kokenut antisemitististä häirintää, kun vuonna 2018 vastaava osuus oli 31 prosenttia. Vuonna 2023 tehtyyn kyselytutkimukseen vastanneista juutalaisista 4 prosenttia oli joutunut kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana antisemitistisen fyysisen hyökkäyksen kohteeksi, kun vuonna 2018 vastaava osuus oli 2 prosenttia.⁴⁰

Yhteisellä tiedonannolla *Ei sijaa vihalle – Eurooppa yhdessä vihaa vastaan*, joka annettiin 6. joulukuuta 2023, komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja tehostivat toimiaan vihan torjumiseksi sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Tiedonannon jatkotoimena komissio järjesti huhti- ja toukokuussa 2024 vihapuheen ja vihatekojen torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen kansalaispaneelin, jonka tehtävänä oli tarkastella vihan perimmäisiä syitä, kuten antisemitismia, sekä laatia konkreettisia suosituksia EU:n toimiksi⁴¹.

Komissio antoi 12. heinäkuuta 2023 ehdotuksen rikoksen uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamiseksi⁴². Ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa entisestään kaikkien rikoksen uhrien, myös antisemitististen viharikosten uhrien oikeuksia EU:ssa. Antisemitististen viharikosten uhrit olivat myös yksi rikosten uhrien oikeuksia käsittelevän EU-foorumin⁴³ aiheista sen 6. maaliskuuta 2024 pidetyssä kokouksessa.

³⁸ Käynnissä on menettelyt Bulgariaa, Viroa, Suomea, Unkaria, Alankomaita, Puolaa ja Ruotsia vastaan. Belgiaa, Saksaa, Kreikkaa, Liettuaa, Luxemburgia ja Romaniaa vastaan käynnistetyt menettelyt päätettiin näiden jäsenvaltioiden toteutettua tarvittavat lainsäädäntöuudistukset puitepäätotksen noudattamiseksi.

³⁹ [EU-rikosten laajentaminen kattamaan vihapuheen ja viharikokset](#).

⁴⁰ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”, 2023.](#)

⁴¹ [Vihapuheen ja vihatekojen torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen kansalaispaneelin lopulliset suositukset](#), 20.5.2024.

⁴² [Ehdotus direktiiviksi vuonna 2012 annetun rikoksen uhrien oikeuksia koskevan direktiivin muuttamisesta](#).

⁴³ [Rikoksen uhrien oikeuksia käsittelevä EU-foorumi](#).

Antisemitistisestä vihapuheesta ja viharikoksista on nostettava syyte ja niihin syyllistyneet on tuomittava. Komission perustama vihapuheen ja viharikosten torjuntaa käsittelevä korkean tason työryhmä⁴⁴ antaa neuvoja sekä edistää viharikoksia koskevaan tietojenkeruuseen ja koulutukseen ja viharikosten uhrien tukemiseen liittyviä normeja ja hyviä käytäntöjä, myös antisemitistisen vihapuheen ja viharikosten osalta.

Oikeusalan ohjelman kautta komissio tukee Euroopan juridista koulutusverkostoa (EJTN), jolle myönnettyllä toiminta-avustuksella tuetaan muun muassa syrjimättömyyttä ja antisemitismin torjuntaa käsittelevien seminaarien järjestämistä.⁴⁵ Yksi oikeusalan ohjelman toiminta-avustuksia koskevien vuotuisten ehdotuspyyntöjen painopisteistä on sellaisten kurssien ja materiaalien kehittäminen, joilla tuetaan oikeusalan ammattilaisia antisemitismin tunnistamisessa ja siihen liittyvien syytteiden nostamisessa.

Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto (CEPOL) pyrkii toiminnallaan edistämään yhteistä lainvalvontakulttuuria perusoikeuksien pohjalta. Se kehittää parhaillaan EU:n lainvalvontaviranomaisille tarkoitettua akkreditoitavaa tutkintoon johtavaa kurssia, jolla käsitellään perusoikeuksia, antisemitismin torjunta mukaan lukien.

CEPOL käsitteli lokakuun 7. päivän iskujen vaikutusta EU:n sisäiseen turvallisuustilanteeseen antisemitismin ja muslimivihan näkökulmasta 8.–9.2.2024 järjestetyssä seminaarissa. Se tekee myös tiivistä yhteistyötä European Jewish Congress -järjestön kanssa, jonka kanssa se järjestää säännöllisesti antisemitismiä käsitteleviä webinaareja. Lisäksi komissio ja CEPOL järjestivät yhdessä 25. huhtikuuta 2024 viharikoksia ja vihapuhetta käsittelevän konferenssin, jota seurasi viharikoksia käsittelevien työryhmien kokous (nämä työryhmät kuuluvat komission johtamaan vihapuheen ja viharikosten torjuntaa käsittelevään korkean tason työryhmään).

Belgia: Belgia on parantanut antisemitismiin liittyvien tapausten kirjaamista tarkistamalla kirjaamisohjeita siten, että nyt syrjintätapauksia ja viharikoksia kirjattaessa voidaan mainita antisemitistinen motiivi. Näissä 22. huhtikuuta 2024 julkaistuissa ohjeissa kerrotaan myös erityisistä tunnusmerkeistä, joista antisemitismi voidaan tunnistaa. Näin saadaan tarkempaa tietoa antisemitististen rikosten määristä ja voidaan laatia kohdennetumpaa politiikkaa antisemitismin torjumiseksi.

Jotta antisemitismiä voidaan torjua tehokkaasti, sitä on seurattava asianmukaisesti. Itävalta järjesti tätä varten toukokuussa 2021 Euroopan antisemitismin torjuntaa käsittelevän konferenssin. Se on yksi 15 edelläkävijäjäsenvaltiosta⁴⁶, jotka ovat tähän mennessä allekirjoittaneet Wienin julistuksen, jonka tavoitteena on tehostaa yhteistyötä antisemitismin torjunnassa ja kannustaa ilmoittamaan antisemitistisistä tapauksista. Wienin julistuksen allekirjoittajien tavoitteena on Euroopan unionin perusoikeusviraston tuella kehittää yhteinen menetelmä antisemitististen tapausten määrän määrittämiseksi ja niiden kuvaamiseksi. Komissio tukee CERV-ohjelmalla myös antisemitismin seurannan eurooppalaista verkostoa⁴⁷. Tämä verkosto kokoaa yhteen kansalaisjärjestöjä, jotka seuraavat antisemitistisiä tapauksia IHRA:n antisemitismin määritelmän perusteella ja osallistuvat yhteisen menetelmän kehittämiseen.

⁴⁴ [Vihapuheen ja viharikosten torjunta – Euroopan komissio \(europa.eu\)](#).

⁴⁵ Yksi Euroopan juridisen koulutusverkoston lippulaivatoimista, joka toteutetaan yhteistyössä Auschwitz-Birkenau museon (Memorial and Museum Auschwitz-Birkenau) kanssa, on Krakovassa ja Oswiecimissa (Auschwitz) järjestettävä vuotuinen antisemitismiä ja viharikoksia käsittelevä seminaari. Euroopan koulutusfoorumilla on saatavilla syrjinnän, myös antisemitismin, torjuntaan liittyvää koulutusmateriaalia.

⁴⁶ [Wienin julistuksen](#) ovat allekirjoittaneet Itävalta, Tšekki, Saksa, Tanska, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Unkari, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Romania ja Slovakia.

⁴⁷ [European Network Monitoring Antisemitism](#), perustettu huhtikuussa 2024.

2.3 Antisemitismin torjuminen verkossa

Antisemitismi on verkossa laajalle levinnyttä. Juutalaisista 91 prosenttia pitää internetin ja sosiaalisen median antisemitististä sisältöä yhtenä antisemitismin ongelmallisimmista ilmenemismuodoista, ja 90 prosenttia juutalaisista on itse kohdannut antisemitismia verkossa. Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2023 tekemää kyselytutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana 32 prosenttia juutalaisista oli kokenut antisemitististä häirintää verkossa, kun vuonna 2018 vastaava osuus oli 26 prosenttia.⁴⁸

Lokakuun 7. päivän 2023 iskujen jälkeisinä kuukausina verkkoalustat helpottivat ja edistivät vihapuheen⁴⁹, väkivaltaisen ääriajattelun ja terroristisen sisällön leviämistä. Lokakuun 7. päivän tapahtumien kieltäminen ja vääristely on levinnyt verkossa laajalle. Tähän sisältyy muun muassa juutalaisvastaisia salaliittoteorioita, disinformaatiota, holokaustin kieltämistä ja vääristelyä, väitteitä iskujen tekijöiden uhrin asemasta ja jopa terrorismin ihannoitua ja kehotuksia hyökätä Israeliin ja juutalaisia vastaan.⁵⁰

Euroopan unioni hyväksyi vuonna 2022 ensimmäisenä alueena maailmassa oikeudellisen kehyksen, jolla säännellään alustojen toimintaa EU:ssa. Digipalvelusäädöksessä⁵¹, joka tuli voimaan 17. helmikuuta 2024, asetetaan verkkoalustoille uusia velvoitteita ryhtyä toimiin laittoman sisällön, kuten laittoman antisemitistisen vihapuheen, torjumiseksi. Digipalvelusäädöksessä verkkoalustoille asetetaan selkeät ja yhdenmukaistetut velvoitteet, joiden mukaan niiden on otettava käyttöön ja sovellettava ilmoitus- ja toimintamenettelyjä, toimittava avoimesti ja raportoitava ajantasaisesti sisällön moderointikäytännöistään. Lisäksi sellaisten verkkoalustojen ja verkossa toimivien hakukoneiden, joilla on yli 45 miljoonaa käyttäjää EU:ssa, on arvioitava ja vähennettävä palvelujensa käyttöön liittyviä riskejä, esimerkiksi antisemitistisen sisällön levittämiseen liittyviä riskejä. Komissiolla on myös välitön täytäntöönpanovalta näiden yritysten suhteen, ja se voi määrätä niille sakkoja, jos ne eivät noudata asiaankuuluvia säännöksiä, tai se voi määrätä valitoinenpiteitä.⁵² Tässä yhteydessä komissio on lähettänyt tietopyyntöjä, jotka koskevat Hamasin Israelia vastaan tekemiin terrori-iskuun liittyvän laittoman materiaalin levittämistä, sekä käynnistänyt asiasta muodollisen menettelyn X:ää vastaan.⁵³

Itävalta: Hamasin 7. lokakuuta 2023 tekemien iskujen jälkeen Itävalta hyväksyi 18. maaliskuuta 2024 toimenpidepaketin antisemitismin ja digitaalisessa ympäristössä leviävän antisemitistisen disinformaation torjumiseksi. Paketti sisältää 16 uutta toimenpidettä, joilla pyritään edistämään yhteistyötä liittovaltion hallituksen sekä erittäin suurten verkkoalustojen ja verkossa toimivien hakukoneiden välillä, ja se edistää digipalvelusäädöksen asianmukaista täytäntöönpanoa.

Käytännesääntöjä verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumiseksi on vahvistettu, jotta vihapuheeseen liittyviä uhkia voitaisiin ehkäistä paremmin *ennen* kuin ne alkavat levitä kulovalkean tavoin. Tarkistetuista käytännesäännöistä muodostetaan digipalvelusäädöksen 45 artiklassa tarkoitetut digipalvelusäädöksen mukaiset käytännesäännöt. Tämä tarkoittaa, että uudet käytännesäännöt paitsi

⁴⁸ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto, "Jewish People's Experiences and Perceptions of Antisemitism". 2023.](#)

⁴⁹ Komissio luokittelee [Metan tavan käsitellä "sionismia" vihapuheeksi](#). Meta on luvannut poistaa sisällön, jossa "sionisteihin" liitetään epäinhimillisiä vertauksia tai jossa kehoitetaan vahingoittamaan heitä tai jossa kielletään heidän oikeutensa olla olemassa, sillä perusteella, että termi "sionisti" vaikuttaa näissä tapauksissa viittaavaan usein juutalaisiin tai israelilaisiin.

⁵⁰ ["Rise in antisemitism on both mainstream and fringe social media platforms following Hamas' terrorist attack"](#), Institute for Strategic Dialogue, 7.2.2024.

⁵¹ [Digipalvelusäädös.](#)

⁵² [Kysymyksiä ja vastauksia digipalvelusäädöksestä.](#)

⁵³ [Nimettyjen erittäin suurten verkkoalustojen ja verkossa toimivien hakukoneiden valvonta digipalvelusäädöksen nojalla.](#)

sisältävät kunnianhimoisia vapaaehtoisia sitoumuksia ne myös tunnustetaan välineeksi, jota voidaan käyttää riskien vähentämiseksi digipalvelusäädöksen mukaisesti. Komissio valmistelee parhaillaan 2,2 miljoonan euron lisärahoitusta käytännesääntöjen täytäntöönpanon tukemiseksi, mukaan lukien antisemitismiin erikoistuneelle organisaatioverkostolle annettava tuki. Komissio on myös ryhtynyt valmistelemaan hackathon-tapahtumaa, jossa on tarkoitus pohtia uusia tapoja torjua antisemitismiä verkossa, sekä aloittanut valmistelutyöt kattavan data-analyysin toteuttamiseksi, jotta antisemitismin leviämistä verkossa voidaan ymmärtää paremmin.

Vahvistetut disinformaatiota koskevat käytännesäännöt⁵⁴ esiteltiin 16. kesäkuuta 2022. Niiden tarkoituksena on vähentää verkossa leviävään disinformaatioon liittyviä riskejä digipalvelusäädöksen mukaisesti, antisemitistinen disinformaatio mukaan lukien. Eurooppalainen digitaalisen median seurantafoorumi (EDMO) teki lokakuun 7. päivän iskujen jälkeen analyysin⁵⁵, jossa se tutki meneillään olevaa konfliktia koskevaa disinformaatiota, ja se on seurannut aktiivisesti antisemitististen ja muiden narratiivien kehittymistä kuukausittaisissa faktantarkistustiedotteissaan.

Alankomaat: Alankomaissa antisemitismin torjunnan kansallinen koordinaattori (NCAB) ja verkkokauppa Bol.com sopivat 8. marraskuuta 2022 rikoslainsäädäntöä täydentävästä aloitteesta, jolla luodaan parempi ja tehokkaampi lähestymistapa sen varmistamiseksi, että verkossa ei myydä antisemitististä sisältöä. Tavoitteena on puuttua antisemitismin ja salaliittoteorioiden taustalla olevaan liiketoimintamalliin ja jakaa tietoa ja kokemuksia muiden yritysten kanssa. Amazon liittyi aloitteeseen kesäkuussa 2024.

Komissio hyväksyi vuoden 2024 EU-vaalien alla 12. joulukuuta 2023 demokration puolustuspaketin⁵⁶. Tähän pakettiin sisältyy keskeisenä osana lainsäädäntöehdotus, josta lainsäätäjät keskustelevat parhaillaan ja jonka tavoitteena on vahvistaa sisämarkkinoilla noudatettavat yhdenmukaistetut avoimuusvaatimukset. Tarkoituksena on varmistaa, että kolmansien maiden puolesta harjoitettava edunvalvontatoiminta, jonka tavoitteena on vaikuttaa toimintapolitiikkoihin, päätöksentekoon ja demokraattiseen toimintaympäristöön, tapahtuu avoimesti. Asetus poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta⁵⁷ hyväksyttiin 11. maaliskuuta 2024. Disinformaation torjuntaa koskevan toimintasuunnitelman puitteissa antisemitismiin kiinnitetään erityistä huomiota muun muassa East StratCom -työryhmän⁵⁸ työn ja EUvsDisinfo-hankkeen⁵⁹ yhteydessä.

Luxemburg: Luxemburgissa on vuodesta 2008 alkaen toiminut BEE SECURE STOPLINE -alusta, jolla voi ilmoittaa laittomasta verkkosisällöstä, kuten antisemitistisistä julkaisuista. Verkossa esiintyvän vihapuheen osalta yleinen syyttäjä ja poliisi päättävät yhdessä tutkinnan aloittamisesta. Joissakin tapauksissa väitetylle tekijälle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua ”Vihapuheen sijaan keskustelua” -ohjelmaan, jossa tekijälle kerrotaan hänen vihapuheensa haitallisista vaikutuksista. Vihapuheeseen liittyvistä rikoksista voidaan kuitenkin määrätä myös vankilatuomio.

EU yhteisrahoittaa osana Parempi internet lapsille -strategiaa (BIK+) Safer Internet (”turvallisempi internet”) -keskuksia, joiden ylläpitämiin puhelinpalveluihin kansalaiset, erityisesti lapset, voivat ottaa yhteyttä joutuessaan tekemisiin haitallisen ja laittoman sisällön kanssa. Näille puhelinpalveluille voidaan myöntää digipalvelusäädöksen mukaisesti luotetun ilmoittajan asema, mikä velvoittaa alustat asettamaan niiltä saadut laitonta sisältöä koskevat ilmoitukset etusijalle ja käsittelemään ne ilman

⁵⁴ [Disinformaatiota koskevat käytännesäännöt 2022.](#)

⁵⁵ ”[EDMO – Preliminary analysis of the Israel/Hamas conflict-related disinformation](#)”.

⁵⁶ [Demokratian puolustuspaketti.](#)

⁵⁷ [Asetus poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta.](#)

⁵⁸ [East StratCom -työryhmä.](#)

⁵⁹ [EUvsDisinfo.](#)

aiheetonta viivytystä. Nämä puhelinpalvelut keskittyvät pääasiassa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevaan materiaaliin, mutta joissakin jäsenvaltioissa niille voi ilmoittaa myös rasistisesta ja muukalaisvihamielisestä vihapuheesta, myös antisemitismistä.

2.4 Juutalaisuuteen perustuvan syrjinnän torjunta

Kaksi kymmenestä eurooppalaisesta juutalaisesta kokee yhdellä tai useammalla arkielämänsä osa-alueella syrjintää uskontonsa tai vakaumuksensa vuoksi. Useimmiten juutalaiset kokevat juutalaisen identiteettinsä tai uskontonsa vuoksi syrjintää kouluympäristöissä. Noin neljä kymmenestä juutalaisesta ei ole työpaikalla tai koulussa avoimesti ilmaissut olevansa juutalainen tai on tehnyt näin vain harvoin. Juutalaisista 33 prosenttia jopa piilottaa säännöllisesti juutalaisen identiteettinsä työpaikalla. Koulussa näin toimii 41 prosenttia juutalaisista.⁶⁰

EU:n tasolla komissio seuraa tiiviisti rotusyrjintädirektiivin ja työsyrijintädirektiivin täytäntöönpanoa.⁶¹ Sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä käsittelevä oikeusalan eurooppalainen asiantuntijaverkosto on laatinut Euroopan komission pyynnöstä ensimmäisen kertomuksen antisemitismien torjuntaa EU:ssa koskevasta oikeudellisesta kehiksestä.⁶² Kertomus julkaistiin maaliskuussa 2024. Kertomuksessa esitetään vertaileva yleiskatsaus siitä, miten asiaa koskevat EU:n säädökset on pantu täytäntöön 27 jäsenvaltiossa, sekä annetaan suosituksia, jotta antisemitistisiä tekoja voidaan tosiasiallisesti ennaltaehkäistä tehokkaammin.

Tasa-arvoelimet edistävät syrjimättömyyttä ja osallisuutta, ja ne voivat olla ratkaisevassa asemassa myös antisemitistisen syrjinnän torjumisessa, kunhan ne ovat saaneet asianmukaisen koulutuksen tätä varten. Vuonna 2024 annettiin kaksi uutta EU:n direktiiviä⁶³, joilla vahvistetaan kansallisia tasa-arvoelimiä ja jotka ovat merkittävä askel syrjinnän vastaisten sääntöjen täytäntöönpanossa (rotuun, etniseen alkuperään ja uskontoon tai vakaumukseen perustuva syrjintä mukaan lukien) ja uhrien oikeussuojan saatavuuden parantamisessa. Komissio ja kansallisten tasa-arvoelinten eurooppalainen verkosto Equinet järjestivät tasa-arvoelinten henkilöstölle webinaarin⁶⁴ lisätäkseen näiden elinten tietämystä antisemitismistä.

EU:n rahoittama EU:n monimuotoisuusverkosto, jonka tavoitteena on edistää monimuotoisuutta työpaikoilla ja puuttua syrjintään, järjesti erityisesti antisemitismiin, muslimivihaan ja rasismiin keskittyvän webinaarin⁶⁵ osallisuuden parantamiseksi työpaikoilla.

EU:n juutalaisväestön tasa-arvon toteutumisesta ei edelleenkaan ole saatavilla riittävästi täsmällistä tietoa. Eurobarometri-kyselystä, joka koskee syrjintää EU:ssa⁶⁶, saadaan myös juutalaisia koskevia tietoja sekä tietoa holokaustin käsittelystä opetuksessa, mutta nämä tiedot eivät ole riittäviä kattavan kuvan saamiseksi. Eurostat perusti vuonna 2023 tasa-arvotyöryhmän, jonka tehtävänä on parantaa muun muassa rotuun tai etniseen alkuperään liittyvien yhdenvertaisuustietojen keräämistä. Työryhmä aikoo laatia ohjeita ja suosituksia vertailtavuuden parantamiseksi sekä esittää ehdotuksia puutteiden korjaamiseksi eri etnisiin ryhmiin liittyvien tietojen keruussa, mukaan lukien antisemitismia koskevat tilastot ja juutalaisväestöä koskevat tiedot.

---

⁶⁰ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto. ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”.](#)

⁶¹ [Rotusyrjintädirektiivi](#) suojelee juutalaisia rotuun tai etniseen alkuperään perustuvalla syrjinnältä (mukaan lukien häirinnältä) tietyillä elämänalueilla. [Työsyrijintädirektiivi](#) puolestaan suojelee juutalaisia uskontoon tai vakaumukseen perustuvalla syrjinnältä (mukaan lukien häirintä ja käskyt tai ohjeet harjoittaa syrjintää) työssä ja ammatissa. Muun muassa uskontoon tai vakaumukseen perustuvalla syrjinnältä suojautumisessa on tällä hetkellä oikeudellinen aukko, joka voitaisiin korjata laajentamalla suojelua nykyistä eli työelämän osa-alueella laajemmalle [yhdenvertaista kohtelua koskevan direktiiviehdotuksen mukaisesti](#).

⁶² [Antisemitismien torjuntaa EU:ssa koskeva oikeudellinen kehys](#).

⁶³ [Tasa-arvoelinten roolin vahvistaminen kaikkialla EU:ssa:kaksi direktiiviä hyväksytty neuvostossa \(neuvoston direktiivi \(EU\) 2024/1499 ja direktiivi \(EU\) 2024/1500\).](#)

⁶⁴ Webinaari 10.3.2022.

⁶⁵ Webinaari 30.5.2023.

⁶⁶ [Erityiseurobarometri SP535: Syrjintä Euroopan unionissa](#).

2.5 Euroopan komissio esimerkkinä

Komissio pyrkii näyttämään esimerkkiä työnantajana ehkäisemällä antisemitismia ja kaikenlaista vihaa ja syrjintää ja puuttamalla niihin organisaatiossa. Komissio hyväksyi vuonna 2022 monimuotoisuutta ja osallisuutta koskevan toimintasuunnitelman⁶⁷ ja vuonna 2023 uudistetut häirinnän torjuntaa koskevat käytänteet, joiden tarkoituksena on varmistaa kaikkien turvallisuus ja osallisuus työpaikalla. EU:n strategian mukaisesti komissio käyttää IHRA:n työmääritelmää antisemitismille perustana juutalaisvastaisten ennakkoluulojen tunnistamisessa. Komissio myös tarjoaa uusille työntekijöille, henkilöstölle, johtajille ja henkilöstöhallinnon ammattilaisille koulutusta, mukaan lukien erityiset muistotilaisuudet holokaustin muiston kunnioittamiseksi, sekä järjestää vuosittain koulutuksen nykyajan antisemitismin tunnistamisesta. Lisäksi komissio mahdollistaa joustavat työaikajärjestelyt, jotta kaikilla sen henkilöstön jäsenillä on mahdollisuus viettää uskonnollisia juhlapyhänsä, ja se valmistelee parhaillaan joustavuuden lisäämistä entisestään.

3. JUUTALAISEN ELÄMÄNTAVAN SUOJELU JA VAALIMINEN EU:SSA

Turvallisuus on edellytyksenä sille, että juutalaiset voivat noudattaa elämäntapaansa vapaasti. Vuonna 2018 juutalaisista 45 prosenttia kertoi harkinneensa poismuuttoa, koska he eivät tunteneet oloaan EU:ssa turvallisiksi, mutta vuoden 2023 alkupuoliskoon mennessä luku oli pienentynyt 41 prosenttiin.⁶⁸ Antisemitistiset hyökkäykset juutalaisia ja heidän tilojaan kohtaan Hamasin 7. lokakuuta 2023 tekemien iskujen jälkeen kuitenkin heikensivät merkittävästi EU:ssa elävien juutalaisten turvallisuustilannetta. Näiden hyökkäysten jälkeen komissio vauhditti EU:n strategian täytäntöönpanoa ja lisäsi juutalaisten yhteisöjen ja instituutioiden turvallisuuden tukemiseen osoitettuja resursseja.

3.1 Juutalaisiin kohdistuvien väkivaltaisten ääri liikkeiden ja terrorismin torjunta

Komissio on korostanut, että kansalliset viranomaiset ovat vastuussa kaikkien kansalaisten suojelusta. Tässä yhteydessä on ratkaisevan tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä juutalaisyhteisöjen kanssa niiden turvallisuushuolien ratkaisemiseksi. Lokakuun 7. päivän iskujen jälkeen komissio on myös yhdessä jäsenvaltioiden ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden kanssa lisännyt kaikilla mahdollisilla tasoilla toimenpiteitä väkivaltaisten ääri liikkeiden ja terrorismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Täydentääkseen kansallisia toimia komissio käynnisti 21. joulukuuta 2023 uuden sisäisen turvallisuuden rahastoa koskevan ehdotuspyynnön, jonka aiheena oli julkisten tilojen ja uskonnonharjoittamispaikkojen suojaaminen terrorismilta, ja sisällytti ehdotuspyyntöön 5 miljoonaa euroa sellaisten hankkeiden rahoittamiseen, joiden tarkoituksena on erityisesti juutalaisten uskonnonharjoittamispaikkojen, koulujen ja kokoontumisten suojeleminen.⁶⁹ Lisäksi suuria turvallisuusriskejä käsittelevä verkosto ryhtyi joulukuussa 2023 kartoittamaan toimenpiteitä, joita jäsenvaltiot olivat toteuttaneet juutalaisyhteisöjen suojelun parantamiseksi.

---

⁶⁷ [Ihmiset etusijalle – Monimuotoisuus ja osallisuus.](#)

⁶⁸ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto. ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”.](#)

⁶⁹ Sisäisen turvallisuuden rahastoa koskevassa vuoden 2022 ehdotuspyynnössä komissio osoitti 8,3 miljoonaa euroa sellaisten hankkeiden tukemiseen, joiden tavoitteena on parantaa uskonnollisten paikkojen suojelua, kun vuoden 2020 ehdotuspyynnössä tähän tarkoitukseen osoitettiin 14,5 miljoonaa euroa. Rahoituksella on tuettu esimerkiksi European Jewish Congress -järjestön (EJC) turvallisuus- ja kriisikeskuksen (Security and Crisis Center, SACC) toteuttamaa Safer and Stronger Communities in Europe -hanketta (SASCE). Hankkeeseen myönnetyllä 2,5 miljoonan euron rahoituksella varustettiin 1 000 Euroopassa sijaitsevaa uskonnonharjoittamispaikkaa hätätilanteita varten tarkoitettuilla tablettitietokoneilla. [ISF-2024-TF2-AG-PROTECT-jewish-places-worship.](#)

Tšekki: Tšekin hallitus on hyväksynyt virallisesti 6,5 miljoonan Tšekin korunan vuotuisen rahoituksen (noin 260 000 euroa vuodessa) juutalaisyhteisöjen suojelun tukemiseksi. Rahoituksen saajana on Tšekin tasavallan juutalaisyhteisöjen liitto Federation of the Jewish Communities of the Czech Republic. Tämän taloudellisen sitoumuksen takeena on virallinen asiakirja, joka on voimassa vuoteen 2029 asti.

EU:n strategian hyväksymisen jälkeen komissio on myös järjestänyt kaksi juutalaisyhteisöihin suuntautunutta EU:n suojaavien turvatoimien neuvonantajien vierailua⁷⁰, joissa on hyödynnetty EU:n pikaopasta uskonnonharjoittamispaikkojen suojaamisen tukemiseksi⁷¹. Lisäksi komissio on järjestänyt yhdessä Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston ja World Jewish Congress -järjestön kanssa sarjan tilaisuuksia⁷², joihin osallistui kansallisia lainvalvontaviranomaisia, turvallisuusorganisaatioita ja juutalaisyhteisöjä.

Komissio järjesti 13. lokakuuta 2023 EU:n internetfoorumien puitteissa internet-alan toimijoiden⁷³, Europolin sekä jäsenvaltioiden edustajien ja niiden kansallisten lainvalvontaviranomaisten kanssa kokouksen, jossa käsiteltiin verkossa runsaasti levinnyttä terroristista, äärilaidan tuottamaa väkivaltaista ja haitallista sisältöä, myös lokakuun 7. päivän iskujen jälkeen verkossa levinnyttä antisemitististä sisältöä. Lisäksi Europol ja EU:n jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaiset ovat pitäneet yhdessä useita kokouksia, jotka ovat auttaneet koordinoimaan toimia äärilaidan tuottaman väkivaltaisen ja terroristisen verkkosisällön levittämisen estämiseksi.⁷⁴ Europol myös toteutti 27. kesäkuuta 2024 nk. Referral Action Day -operaation, jonka tarkoituksena oli tunnistaa ja torjua antisemitististä verkkosisältöä.⁷⁵

Tanska: Tanskan poliisi käynnisti 7. lokakuuta 2023 jälkeen tehostetut toimet antisemitististen hyökkäysten ja rikosten ehkäisemiseksi, estämiseksi ja tutkimiseksi sekä Tanskan juutalaisten turvallisuuden varmistamiseksi. Poliisi on panostanut entistä voimakkaammin israelilais-, juutalais- ja palestiinalaisyhteisöjen toiminnan ja niiden etuja edustavien tahojen turvallisuuden varmistamiseen Tanskassa.

Terroristista verkkosisältöä koskevaa asetusta on sovellettu 7. kesäkuuta 2022 alkaen. Komissio antoi 14. helmikuuta 2024 asetuksen täytäntöönpanoa koskevan kertomuksen⁷⁶, joka osoitti, että asetuksella on onnistuttu estämään terroristisen verkkosisällön leviämistä lokakuun 7. päivän terrori-iskujen jälkeen.⁷⁷ Komissio ja Europol järjestivät 7. maaliskuuta 2024 harjoituksen, jossa testattiin EU:n vapaaehtoisen kriisiprotokollan sekä asiaan liittyvien terroristista verkkosisältöä koskevassa

⁷⁰ Vierailut järjestettiin vuonna 2022, ja ne suuntautuivat Ruotsiin ja Puolaan. Vierailujen aikana käsitellyt asiat perustuivat komission pikaoppaaseen uskonnonharjoittamispaikkojen suojaamisen tukemiseksi.

⁷¹ [EU:n pikaopas uskonnonharjoittamispaikkojen suojaamisen tukemiseksi.](#)

⁷² Tilaisuuksia järjestettiin Kroatiassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Irlannissa, Italiassa, Pohjois-Makedoniassa ja Moldovassa.

⁷³ [Luettelo EU:n internetfoorumien jäsenistä ja lisätietoa.](#)

⁷⁴ Komissio on jakanut tietopaketin, jonka tarkoituksena on tukea terroristisen sisällön tunnistamisessa, sekä tiedottanut jäsenvaltioille välineistä, joita näillä on käytettävissään äärilaidan tuottaman väkivaltaisen ja terroristisen sisällön levittämisen estämiseksi, antisemitistinen sisältö mukaan lukien. Internetsisältöä koskevia ilmoituksia tekevä EU:n yksikkö, joka toimii osana Europolia, on asettanut käyttöön terroristisen verkkosisällön tunnistamista koskevan päivitetyn tietopaketin, jolla tuetaan yrityksiä, erityisesti pienempiä alustoja, vapaaehtoisessa sisällön moderoinnissa.

⁷⁵ [Lisätietoa Europolin Referral Action Day -operaatiosta, jonka tarkoituksena on tunnistaa ja torjua antisemitististä verkkosisältöä.](#)

⁷⁶ [Kertomus terroristista verkkosisältöä koskevan asetuksen täytäntöönpanosta.](#)

⁷⁷ Saksan toimivaltainen viranomaislahti Hamasin 7.10.2023 tekemän hyökkäyksen ja 31.12.2023 välisenä aikana 249 poistamismääräystä, pääasiassa Telegramille. Lisäksi 13.5.2024 mennessä 24 jäsenvaltiota oli nimittänyt toimivaltaisen viranomaisen antamaan poistamismääräyksiä, ja yhteensä niitä oli annettu yli 350.

asetuksessa säädettyjen velvoitteiden ja toimintamenettelyjen täytäntöönpanoa ottaen huomioon uudet haasteet, jotka ovat vaikuttaneet terroristisen verkkosisällön levittämisen estämiseen iskujen jälkeen.

Radikalisoitumisen torjunnan EU-verkosto (RAN) tehosti toimiaan, joilla se pyrkii torjumaan osana lähes kaikkia ääri-ideologioita ja äärilaidan narratiiveja ilmenevää antisemitismia, järjestämällä työpajan⁷⁸ ja julkaisemalla raportin antisemitismin torjunnan lähestymistavoista väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisen ja torjunnan yhteydessä⁷⁹. Verkosto myös käsitteli lokakuun 7. päivän hyökkäyksen vaikutuksia juutalaisyhteisöihin EU:ssa⁸⁰ sekä tuki jäsenvaltioita niiden strategisissa viestintätoimissa verkossa ja sen ulkopuolella iskujen jälkeen. Komission kesäkuussa 2024 perustama radikalisoitumisen ehkäisemisen EU-tietokeskus⁸¹, joka korvasi RAN-verkoston, jatkaa Israelin ja Palestiinan välisestä konfliktista polttoaineensa saavien äärilaidan narratiivien seuranta ja analysointia Euroopassa.

Vuoden 2024 alussa komissio myös käynnisti Saksan ja Itävallan yhdessä johtaman hanke pohjaisen yhteistyön, jonka puitteissa tarkastellaan antisemitismia väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisen ja torjunnan yhteydessä. Yhteistyöhön osallistuu 12 jäsenvaltiota, joiden tavoitteena on puuttua radikalisoitumisen yleistymiseen.

3.2 Juutalaisen elämäntavan vaaliminen ja uskonnon- ja vakaumuksenvapauden edistäminen

On holokaustin suoraa seurausta, että juutalaisyhteisöt ovat nykyään pieniä ja juutalaisten osuus koko väestöstä on kaikissa EU:n jäsenvaltioissa huomattavasti alle prosentin. Siksi juutalaisen elämäntavan vaaliminen on moraalinen velvoite ja EU:n antisemitismin torjuntaa koskevan strategian keskiössä. Tämä edellyttää vapautta viettää juutalaisia juhla- ja muistopäiviä sekä mahdollisuutta ilmaista juutalaisuutta erityisten kulttuuristen ja uskonnollisten käytäntöjen kautta.

Juutalaisen elämäntavan tukemiseksi on toteutettava toimia yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Komissio on käynnistänyt tutkimuksen, jonka tarkoituksena on kartoittaa hyviä alueellisia ja paikallisia käytäntöjä antisemitismin torjumiseksi ja kehittää parhaiden käytäntöjen opas. Tässä yhteydessä kolmessa eri kaupungissa⁸² järjestettiin vuonna 2023 paikallisille virkamiehille koulutus antisemitismin torjunnasta. European Jewish Community Centre- ja European Jewish Association -järjestöjen Brysselin EU-korttelin ytimessä isännöimä Euro-Chanukah-tapahtuma on yksi tapa juhlistaa juutalaista elämäntapaa julkisesti, ja se myös tarjoaa komission puheenjohtajalle ja komission jäsenten kollegiolle tilaisuuden osallistua juhlaan.⁸³ Komissio on myös ryhtynyt valmistelemaan valistuskampanjaa, jolla pyritään lisäämään tietämystä juutalaisesta elämäntavasta sekä torjumaan antisemitismia ja vihaa suuren yleisön keskuudessa.

---

⁷⁸ [Verkkokokous aiheesta ”RAN C&N Antisemitism as a part of almost all extremist ideologies and narratives”, 29.–30.3.2022.](#)

⁷⁹ Raportti ”[Approaches to addressing antisemitism in European P/CVE](#)”, julkaistu 22.3.2023.

⁸⁰ Ks. ”[RAN Practitioners Update 117](#)”.

⁸¹ Julkaisu ”[EU Knowledge Hub on prevention of radicalisation](#)”.

⁸² Bolognassa, Brysselissä ja Nizzassa.

⁸³ [Lehdistötiedote vuoden 2023 Euro-Chanukah-tapahtumasta, jossa puheenjohtaja von der Leyen sytytti valon juhlan kynttilän yhdessä varapuheenjohtaja Schinasin kanssa.](#)

Espanja: Espanjan ulkopoliitikasta, Euroopan unioniin liittyvistä asioista ja yhteistyöstä vastaavan ministeriön perustama ja tukema Centro Sefarad-Israel -keskus järjestää joka toinen vuosi Erensyahuippukokouksen, joka järjestetään joka kerta eri maassa. Huippukokouksen tarkoituksena on muistuttaa Espanjan juutalaisista juurista kokoamalla yhteen Iberian niemimaan sefardijuutalaiset yhteisöt ja instituutiot eri puolilta maailmaa vaihtamaan ajatuksia hankkeista, syventämään tietämystään sefardijuutalaisesta perinnöstä ja laajentamaan yhteistyötä, joka käsittää kulttuurisia, yhteiskunnallisia ja akateemisia aloitteita.

Uskonnon- ja vakaumuksenvapaus on ratkaisevan tärkeä sen varmistamiseksi, että juutalaiset voivat käyttää oikeuttaan harjoittaa uskontoaan perinteidensä mukaisesti. Euroopan unionin perusoikeusviraston kyselyn mukaan 68 prosenttia Euroopan juutalaisista on sitä mieltä, että perinteisen teurastuksen kieltäminen olisi heille ”erittäin suuri” tai ”melko suuri” ongelma, ja 35 prosenttia on kuullut muiden kuin juutalaisten esittävän sen kieltämistä maassaan.⁸⁴

Jäsenvaltiot voivat hyväksyä erilaisia rituaaliteurastusta koskevia sääntöjä, mutta niiden on varmistettava oikea tasapaino uskonnon tunnustamisen vapauden ja eläinten hyvinvoinnin välillä.⁸⁵ Tällöin on ratkaisevan tärkeää käydä vuoropuhelua niiden yhteisöjen kanssa, joihin asiaa koskeva lainsäädäntö voi vaikuttaa. Tätä varten komissio osallistui uskonnonvapautta uskonnollisen teurastuksen yhteydessä käsittelevän konferenssin järjestämiseen. Tämä lokakuussa 2022 järjestetty konferenssi kokosi yhteen EU:n jäsenvaltioiden edustajia sekä kansallisten juutalais-, muslimi- ja kristittyjen yhteisöjen edustajia. Yhteisöjen edustajat ilmaisivat huolensa mahdollisesta rajoittavasta lainsäädännöstä, joka estäisi sekä kosher- että halal-teurastuksen.⁸⁶

Suomi: Eläinten hyvinvointilaki, joka hyväksyttiin 23.3.2023, uudistaa eläinten suojelua Suomessa. Lain mukaan eläimen lopettaminen tai teurastaminen on tehtävä mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Samalla laissa kuitenkin turvataan uskonnon- ja vakaumuksenvapaus sallimalla uskonnolliset teurastustavat (kosher ja halal), kunhan teurastus suoritetaan teurastamossa tarkastuseläinlääkäriin läsnäollessa. Tämä oikeusperiaate on Suomen juutalais- ja muslimiyhteisöille ratkaisevan tärkeä.

Antisemitismin torjuminen urheilun kautta voi toimia tehokkaana ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä.⁸⁷ Komissio ja Euroopan jalkapalloliitto (UEFA) allekirjoittivat ja hyväksyivät kolmannen yhteistyösopimuksen kesäkuussa 2022.⁸⁸ Yhtenä sen päätavoitteista on edistää eurooppalaisia arvoja jalkapallon avulla, mikä näkyy siten, että sopimuksessa korostetaan jalkapallon merkitystä rasismien ja antisemitismin ehkäisemisessä ja torjunnassa Euroopassa.

Italia: Italian sisäministeri, urheilu- ja nuorisoministeri, antisemitismin torjunnan kansallinen koordinaattori, Italian jalkapalloliitto ja Italian juutalaisyhteisöjen liitto allekirjoittivat 27. kesäkuuta 2023 antisemitismin torjuntaa jalkapalloyhteisössä koskevan aiejulistuksen, jonka tarkoituksena on torjua antisemitismiä urheilumaailmassa. Julistuksessa viitataan IHRA:n antisemitismin määritelmään, kielletään nimenomaisesti pelaajia käyttämästä pelipaitaa, jonka numero on 88, ja todetaan, että mikäli jalkapallo-ottelun yhteydessä ilmenee antisemitistisiä tekoja, ottelu keskeytetään välittömästi.

⁸⁴ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”.](#)

⁸⁵ Unionin tuomioistuimen tuomio 17.12.2020, Centraal Israëlitisch Consistorie van België ym., C-336/19, ECLI:EU:C:2020:1031.

⁸⁶ [”Summary report - Freedom of religion with regard to religious slaughter”, 20.10.2022.](#)

⁸⁷ Ks. EU:n rahoittaman Building Bridges -hankkeen yhteydessä toteutettu kysely ”Insights on Combating Antisemitism Through Football”, [6cea.pdf \(whatmatters.de\).](#)

⁸⁸ [”European Commission and UEFA sign third cooperation agreement”.](#)

3.3 Juutalaisen perinnön suojelu

Juutalainen aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö on erottamaton osa eurooppalaista kulttuuria. Holokausti eli juutalaisten joukkotuho muutti Eurooppaa, ja monet juutalaiset rakennukset, hautausmaat ja muut juutalaiset perintökohteet jäivät hoitamatta tai käyttämättä ja usein huonoon kuntoon tai rapistumaan.

Komission Luova Eurooppa -ohjelman puitteissa myönnettävän Euroopan unionin Europa Nostra -kulttuuriperintöpalkinnon kautta tuodaan esille ja vaalitaan kulttuuriperinnön monimuotoisuutta ja annetaan arvoa myös juutalaiselle kulttuurille. Palkinnon kautta korostetaan juutalaisen kulttuuriperinnön ja juutalaisten perinteiden ennalleen saattamisen, säilyttämisen ja muistamisen merkitystä, ja siihen liittyy erityinen sitoumus pyrkiä lisäämään tietoisuutta holokaustin uhreista ja muistamaan heitä. Esimerkiksi juutalaiselle ruoalle omistettu TISH festivaali⁸⁹ on ainutlaatuinen tapahtuma, jossa esitellään puolanjuutalaisten kulttuuria ja historiaa juhlistamalla juutalaista ruokakulttuuria.

Bulgaria: Kunnalliset viranomaiset ja Bulgarian kulttuuriministeriö ovat kunnostaneet EU:n taloudellisella tuella Vidinin synagogan, joka on yksi alueen suurimmista synagogista. Kommunistihallinnon aikana rapistumaan päässyt synagoga avattiin uudelleen 4. syyskuuta 2023, ja se toimii nyt museona ja kulttuurialan monitoimitilana, joka on omistettu Vidinissä syntyneelle juutalaismaalarille Jules Pascinille (1885–1930). Synagoga on myös kahden rabbin siunaama, ja sitä voidaan käyttää uskonnollisiin tarkoituksiin.

Tietoisuuden lisääminen juutalaisesta kulttuuriperinnöstä kaikkialla Euroopassa on yksi Euroopan kulttuuriympäristöpäivien työohjelmien vakioaiheista, ja se mainitaan myös Euroopan kulttuuriympäristöpäivien tarinakilpailun yhteydessä. Kulttuuriympäristöpäivien kansallisia koordinaattoreita on kannustettu kehittämään rajat ylittävä yhteistyöhanke juutalaisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön tiimoilta.

Viro: Tallinnassa sijaitseva tuhoutunut vanha juutalainen hautausmaa avattiin uudelleen 12. lokakuuta 2023 muistoalueena ja puistona. Neuvostoviranomaiset tuhosivat hautausmaan 1960-luvulla. Kunnostushanke maksoi 1,6 miljoonaa euroa, ja juutalaisyhteisö oli tiiviisti mukana kohteen tulevaisuudesta käydyissä keskusteluissa.

DiscoverEU-hankkeessa⁹⁰ mukana olevat nuoret ovat heinäkuusta 2022 lähtien saaneet matkalleen mukaan alennuskortin, jolla he voivat vieraillla alennetulla hinnalla eri puolilla Eurooppaa sijaitsevilla kulttuurikohteissa, muun muassa joissakin juutalaisuuteen keskittyvissä museoissa ja kulttuurikeskuksissa. Lisäksi CERV-ohjelmasta on myönnetty Euroopan juutalaisen kulttuurin teemaviikkoa koskevalle hankkeelle 400 000 euroa rahoitustukea.

Komissio kehottaa osana EU:n strategiaa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi hakevia kaupunkeja kertomaan hakemuksessaan vähemmistöjensä historiasta, myös juutalaisyhteisön historiasta. Euroopan vuoden 2022 kulttuuripääkaupungissa Kaunasissa (Liettua) juutalaisten festivaali oli osa virallista ohjelmaa, minkä lisäksi kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmistoon sisältyi useita muita hankkeita, joissa käsiteltiin kaupungin juutalaisyhteisön traagista kohtaloa toisessa maailmansodassa.

⁸⁹ [Euroopan unionin Europa Nostra -kulttuuriperintöpalkinto: TISH Jewish food festival.](#)

⁹⁰ [DiscoverEU |Euroopan nuorisoportaali.](#)

Vuonna 2024 Itävallan Bad Ischl kunnioitti menneen kulttuuriperinnön muistoa Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden yhteydessä muun muassa kertomalla kaupungissa 1920- ja 1930-luvuilla kukoistaneen juutalaisyhteisön elämästä ja yhteisön katoamisesta kansallissosialismin myötä.

Juutalaisen kulttuurin digitaalisen elvyttämisen hankkeessa⁹¹, jossa olivat mukana Moldova, Ukraina, Georgia, Puola, Unkari, Slovakia ja Tšekki, pyrittiin laajentamaan juutalaisilta ryöstetyn kulttuuriomaisuuden tietokantaa sisällyttämällä siihen uusia kokoelmia. Euroopan juutalaisiin hautaismaihin keskittyvän aloitteen⁹² päätavoitteena on puolestaan eri puolilla Eurooppaa sijaitsevien juutalaisten hautausmaiden säilyttäminen erityisesti alueilla, jotka kärsivät holokaustin tuhoisista seurauksista.

4. KOULUTUS, TUTKIMUS JA HOLOKAUSTIN MUISTO

Jotta voidaan ymmärtää nykypäivän antisemitismin aiheuttamaa uhkaa, on tärkeää tuntee juutalaisuuden monisatavuotinen historia Euroopassa ja tietää, miten antisemitismi ja holokausti vaikuttivat juutalaisväestöön ja Euroopan mantereeseen.

4.1 Antisemitismiä ja juutalaisuutta koskeva koulutus ja tutkimus

EU:n strategian tavoitteena on valtavirtaistaa antisemitismin ehkäiseminen kaikilla asiaan liittyvillä politiikanaloilla, muun muassa kehittämällä eri puolilla Eurooppaa uusia välineitä koulutuksen ja tutkimuksen tueksi. Tasa-arvoa ja arvoja koulutuksessa käsittelevä työryhmä⁹³ keskusteli antisemitismistä 9. kesäkuuta 2023 pitämässään kokouksessa, ja komissio julkaisi 10. lokakuuta 2023 monimuotoisuuden ja osallisuuden edistämistä eurooppalaisissa kouluissa käsittelevän kertomuksen⁹⁴, jossa esitetään toimintatapoja antisemitismin torjumiseksi koulutuksessa.

Antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämäntavan vaalimista käsittelevän kansalaisyhteiskuntafoorumien tapaamisessa 16. marraskuuta 2022 perustettiin nuorten Eurooppalähteiläiden verkosto holokaustin muiston vaalimiseksi. Verkostoa johtaa Pariisin Memorial de la Shoah -museo, ja sen tavoitteena on opettaa eurooppalaisia nuoria hankkimaan ja jakamaan paikkansapitävää tietoa holokaustista, kehittämään tapoja kunnioittaa holokaustin muistoa omissa yhteisöissään, kuten kouluissa ja yliopistoissa, sekä tunnistamaan holokaustin vääristely verkossa ja torjumaan sitä.

Unesco käynnisti 3. huhtikuuta 2023 Euroopan komission rahoituksella ja Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston tuella 12 jäsenvaltiossa toteutettavan kaksivuotisen yhteishankkeen⁹⁵, jonka tavoitteena on torjua antisemitismin lisääntymistä Euroopassa koulutuksen avulla.

Ranska: Ranskalaisissa kouluissa on järjestetty 30. tammikuuta 2023 lähtien tutustumisvierailuja kohteisiin, joiden avulla kunnioitetaan antisemitismin, rasismin tai romanivastaisuuden uhrien muistoa. Vierailuja järjestetään kaikille perus- ja toisen asteen oppilaille 9–11 vuoden iästä alkaen. Lisäksi aiotaan lisätä koko opetushenkilöstön kattavaa koulutusta näistä aiheista.

⁹¹ [Jewish Digital Recovery Project](#).

⁹² [The European Jewish Cemeteries Initiative](#).

⁹³ [Eurooppalaisen koulutusalueen strategisten puitteiden työryhmät](#).

⁹⁴ Kertomus ”[Promoting diversity and inclusion in schools in Europe](#)”.

⁹⁵ Lehdistötiedote ”[UNESCO and the European Commission launch project to address rising antisemitism through education](#)”.

Tukeakseen sellaisen eurooppalaisen tutkimuskeskuksen perustamista, joka käsittelee nykyajan antisemitismistä ja juutalaista elämäntapaa, komissio julkaisi 31. maaliskuuta 2023 raportin⁹⁶ nykyaikaista antisemitismistä ja juutalaista elämäntapaa käsittelevästä tutkimusalasta. Kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelman vuosien 2025–2027 strategisessa suunnitelmassa todetaan, rahoitettavilla toimilla pyritään tukemaan sellaisen eurooppalaisen tutkimuskeskuksen perustamista, joka käsittelee nykyajan antisemitismistä ja juutalaista elämäntapaa ja kulttuuria. Erasmus+ -ohjelmasta rahoitetaan antisemitismin torjuntaan ja holokaustin muiston kunnioittamiseen liittyviä hankkeita, ja siten sillä tuetaan toimia, jotka edistävät suvaitsevaisuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja kulttuurienvälistä vuoropuhelua.⁹⁷

Euroopan unionin perusoikeusviraston kolmannen juutalaisten kokemuksia antisemitismistä kartoittavan kyselytutkimuksen tulokset julkaistiin 11. heinäkuuta 2024. Perusoikeusvirasto julkaisee vuosittain yleiskatsauksen antisemitistisistä tapauksista⁹⁸. Myös komissio on ryhtynyt valmistelemaan antisemitistisiin asenteisiin liittyvää EU-kyselytutkimusta.

4.2 Holokaustia käsittelevä koulutus ja tutkimus ja holokaustissa menehtyneiden muiston vaaliminen

Holokausti on merkittävä osa Euroopan historiaa. Holokaustissa murhattiin kuusi miljoonaa juutalaista lasta, naista ja miestä ja satoja tuhansia romaneja. Myös monet muut ihmiset joutuivat natsien vainon uhriksi.

Useiden vuosikymmenten kuluessa tuhannet holokaustista selvinneet ovat yhteisen hyvän nimissä jakaneet kertomuksensa kärsimyksestään ja selviytymisestään ja vahvistaneet siten eurooppalaista demokratiaa. Henkilökohtaiset kertomukset holokaustista ovat edelleen niitä, jotka jäävät voimakkaimmin seuraavien sukupolvien mieliin. Tulevaisuudessa onkin ensiarvoisen tärkeää löytää uusia tapoja muistaa holokausti, kunnioittaa sen uhreja ja varmistaa, että kaikki Euroopassa asuvat ihmiset sisäistävät historian opit.

Romania: Romaniassa otettiin ensimmäisenä EU:n jäsenvaltiona lukuvuodesta 2023–2024 alkaen käyttöön valinnainen oppiaine, jossa perehdytään juutalaisten historiaan ja holokaustiin (tunti viikossa vuoden ajan 11. tai 12. luokalla). Opetussuunnitelman laati opetusministeriö yhteistyössä asianomaisten sidosryhmien kanssa, ja se sisältää Romanian juutalaisyhteisöjen edustajien ehdottamia tapaustutkimuksia, joista käyvät selvästi ilmi holokaustin laajuus ja sen erityispiirteet Romaniassa.

Komissio järjesti EU:n strategian hyväksymisen jälkeen oman tapahtuman holokaustin uhrien muistamiseksi. Komissio kunnioitti kansainvälistä holokaustin uhrien muistopäivää 27. tammikuuta järjestämällä yhdessä holokaustin muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton (IHRA) ja EU:n puheenjohtajavaltioiden (vuonna 2023 Ruotsin ja vuonna 2024 Belgian) kanssa konferenssin⁹⁹, johon osallistui juutalaisyhteisöjä, holokaustista selvinneitä, EU:n johtoa sekä asiantuntijoita.

Vuonna 2024 komissio käynnisti holokaustin uhrien muistopäivän kunniaksi julkisen tarjouspyyntömenettelyn¹⁰⁰ Euroopan laajuisen verkoston luomiseksi holokaustin tapahtumapaikoista

⁹⁶ ["The field of research on contemporary antisemitism and Jewish life: Working towards a European research hub"](#).

⁹⁷ Lisätietoa [Erasmus+ -hankkeiden tuloksista](#).

⁹⁸ ["Antisemitism in 2022 - Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU"](#).

⁹⁹ [2023 Holocaust Remembrance Conference: Remembering the past. Shaping the future.](#)

[2024 Holocaust remembrance conference: Remembering the past. Shaping the future.](#)

¹⁰⁰ [Establishment of a secretariat to develop and support the operations of the European Network of Places where the Holocaust happened.](#)

(jaettavan rahoituksen määrä on 3 miljoonaa euroa). Kun jäljellä on yhä vähemmän holokaustista selvinneitä, jotka voivat kertoa oman selviytymistarinansa, muistopaikkojen merkitys kasvaa. Verkoston tavoitteena on varmistaa hyvien käytäntöjen vaihto ja tukea muistopaikkojen välistä yhteistyötä.

Euroopan komissio tuki eurooppalaista holokaustin tutkimusinfrastruktuuria¹⁰¹ (European Holocaust Research Infrastructure, EHRI) vuosina 2010–2025 yli 26 miljoonalla eurolla. EU:n rahoittama EHRI on suurin holokaustia koskeva tutkimusaloite koko maailmassa. Sillä tuetaan kansainvälistä holokaustin tutkimusta, holokaustin muiston kunnioittamista sekä koulutusta yhdistämällä lähteitä, instituutioita ja ihmisiä. Aloite on parhaillaan kehittymässä EU:n rahoittamasta hankkeesta pysyväksi organisaatioksi, jonka on määrä olla kaikilta osin toiminnassa tammikuussa 2025, jolloin tulee kuluneeksi 80 vuotta Auschwitz-Birkenau keskitysleirin vapauttamisesta.

IHRA:n 30. marraskuuta 2023 hyväksymässä IHRA:n muistopaikkojen säilyttämistä koskevassa oppaassa¹⁰² esitetään periaatteita, määritetään vastuita ja suositellaan hyviä käytäntöjä, joilla pyritään edistämään holokaustin ja romanien kansanmurhan tapahtumapaikkojen sekä natsien ja heidän yhteistyökumppaneidensa rikoksiin liittyvien paikkojen säilyttämistä.

Kroatia: Kroatian hallitus päätti syyskuussa 2024 uudistaa Jasenovacin muistomerkkiä ympäröivän alueen saattamalla sen IHRA:n muistopaikkojen säilyttämistä koskevassa oppaassa esitettyjen käytäntöjen mukaiseksi sekä nimitti kohteelle uuden johdon.

Komissio tukee CERV-ohjelman muistiperintölohkon kautta Memorial de la Shoah -museota, Centropa-hanketta, Paideia-koulutuskeskusta, ENRS:ää, EUROMia sekä Yahad-In Unum- ja EuroClio-järjestöjä, jotka kaikki ovat komission puitekumppaneita holokaustin muiston vaalimisessa. Lisäksi muistiperintöön liittyviin hankkeisiin myönnettävien toiminta-avustusten rahoitusta on lisätty 4,5 miljoonasta eurosta (vuonna 2021) lähes 11 miljoonaan euroon (vuonna 2023). Puolet rahoituksesta on myönnetty holokaustin muiston vaalimiseen keskittyviin hankkeisiin.

4.3 Holokaustin kieltäminen, vääristely ja vähättely

Holokaustin kieltäminen, vääristely ja vähättely ovat surullisen yleinen ilmiö tänä päivänä, 80 vuotta holokaustin päättymisen jälkeen. Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2023 toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan 79 prosenttia juutalaisista oli kohdannut holokaustin kieltämistä, vähättelyä tai historiallisten tosiseikkojen vääristelyä ja yli kaksi kolmasosaa (71 %) vastaajista oli kuullut syytöksiä siitä, että juutalaiset ”hyödyntävät holokaustin kautta saamaansa uhriasemaa”.¹⁰³

Vuonna 2008 tehty rasismien ja muukalaisvihan torjumista koskeva puitepäätös tarjoaa vankan sääntelykehysten holokaustin puolustelun, kieltämisen tai törkeän vähättelyn kieltämiseksi. Jäsenvaltioita vastaan aloitetuista 13 rikkomusmenettelystä seitsemän¹⁰⁴ liittyy – muiden epäkohtien ohella – siihen, ettei jäsenvaltio ole saattanut asianmukaisesti tai lainkaan osaksi kansallista lainsäädäntöä säännöksiä, joilla kriminalisoidaan holokaustin puolustelu, kieltäminen tai törkeä vähättely, silloin kun se on omiaan yllyttämään väkivaltaan tai vihaan sellaista ihmisryhmää tai ryhmän jäsentä kohtaan, joka voidaan yksilöidä kyseisissä säännöksissä lueteltujen suojeltujen ominaisuuksien perusteella.

¹⁰¹ [EHRI](#).

¹⁰² [IHRA Charter for Safeguarding Sites](#).

¹⁰³ [Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Jewish People’s Experiences and Perceptions of Antisemitism”](#).

¹⁰⁴ Bulgaria, Viro, Suomi, Liettua, Alankomaat, Portugali ja Ruotsi.

Komissio on edistänyt aktiivisesti IHRA:n laatimaa holokaustin kieltämisen ja vääristelyn määritelmää nostamalla sen esiin kokouksissa ja tapahtumissa sekä julkaisemalla sen verkkosivustollaan. IHRA itse on julkaissut välinekokoelman holokaustin vääristelyn torjumiseksi¹⁰⁵ sekä suosituksia poliittisille päättäjille ja muille päätöksentekijöille¹⁰⁶.

Portugali: Portugalissa vuonna 2023 käynnistetyssä Never Forget -ohjelmassa käsitellään miljoonien juutalaisten ja muiden natsihallinnon uhrien murhaa ja vainoa sekä portugalilaisten pelastajien, kuten diplomaatti Aristides de Sousa Mendesin, rohkeaa toimintaa heidän ottaessaan riskejä natsien vainojen uhrien suojelemiseksi. Ohjelman kohderyhmänä ovat koulutusalan ammattilaiset, asianajajat, diplomaatit ja virkamiehet.

Komissio on tukenut Unescoa CERV-ohjelman kautta 200 000 eurolla, jolla on järjestetty toimittajille ja koulutusalan ammattilaisille koulutusta holokaustin vääristelyn torjumisesta sekä kehitetty yhdessä IHRA:n kanssa kampanjoita, muun muassa #ProtectTheFacts-kampanja. Holokaustin kieltämistä, vääristelyä ja vähättelyä pyritään torjumaan myös muilla CERV-ohjelmasta rahoitetuilla hankkeilla, kuten Facing Historical and Holocaust Distortion Now -hankkeella.

5. MAAILMANLAAJUINEN JOHTAJUUS ANTISEMITISMIN TORJUNNAN ALALLA

EU:n strategian myötä EU vahvisti, että se on vakaasti ja yksiselitteisesti sitoutunut antisemitismin maailmanlaajuiseen torjuntaan. Tämä on täysin linjassa sen kanssa, että EU on vahvasti sitoutunut ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen ja suojelemiseen kaikkialla maailmassa.

5.1 Kaikkien välineiden hyödyntäminen antisemitismiin puuttumiseksi EU:n ulkoisen toiminnan kautta

Venäjän hyökkäyssota on vaikuttanut voimakkaasti Ukrainan 200 000 juutalaiseen, jotka muodostavat Euroopan neljänneksi ja maailman yhdenneksitoista suurimman juutalaisyhteisön. Ukrainan muiden kansalaisten tavoin myös maan juutalaisyhteisö on kärsinyt huomattavasti sodasta, ja monet ovat joutuneet lähtemään kotiseudultaan. EU on tukenut Ukrainan Federation of Jewish Communities (FJC) -järjestöä 1,5 miljoonalla eurolla, jonka voimin FJC-verkostosta kootut 1 500 vapaaehtoista jakoivat alkuun 4 000 elintarvikepakkausta ja evakuoivat ainakin 4 500 henkilöä 180 juutalaisyhteisöstä eri puolilta Ukrainaa hyökkäyksen kolmen ensimmäisen kuukauden aikana.

Unkari: Kun Unkariin saapui Ukrainasta juutalaispakolaisten aalto, Unified Hungarian Jewish Congregation (EMIH) -järjestö sekä Ukrainan Federation of Jewish Congregations -liitto perustivat yhteistyössä Unkarin viranomaisten kanssa huhtikuussa 2022 keskuksen, joka tarjoaa pitkäaikaismajoitusta 600 juutalaispakolaiselle. Keskuksessa tarjotaan kosher-ruokaa ja asukkaat voivat osallistua juutalaiseen uskonnolliseen opetukseen (*yeshiva*).

EU pyrkii tekemään tiivistä yhteistyötä kaikkien asiaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen kanssa ja käyttämään kaikkia saatavilla olevia välineitä antisemitismin torjumiseksi kansainvälisesti sekä poliittisen ja ihmisoikeuksia koskevan vuoropuhelun yhteydessä että tehdessään laajemmin yhteistyötä EU:n ulkopuolisten kumppanimaiden kanssa.

¹⁰⁵ [IHRA Toolkit Against Holocaust Distortion.](#)

¹⁰⁶ [IHRA Recommendations for Policy and Decision Makers.](#)

Antisemitismin torjunta kuuluu yhtenä osa-alueena uskonnon- ja vakaumuksenvapauden edistämiseen, jota EU tukee maailmanlaajuisella ja maakohtaisella rahoituksella kansainvälisen yhteistyön yhteydessä. Komissio myöntää vuoden 2024 loppuun mennessä NDICI-välineestä kaksi avustusta uskonnon- ja vakaumuksenvapauden eri ulottuvuuksien tukemiseksi. Avustusten yhteismäärä on 5,5 miljoonaa euroa.

Uskonnon- ja vakaumuksenvapautta EU:n ulkopuolella edistävä EU:n erityislähettiläs on nostanut esiin uskonnon- ja vakaumuksenvapautteen liittyviä huolenaiheita. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan maiden kanssa käydyt ihmisoikeusvuoropuhelut ovat tarjonneet tilaisuuden tuoda useaan otteeseen esiin tarve sisällyttää holokaustin käsittely koulujen opetusohjelmiin. Myös EU:n edustustot ovat tavanneet uskonnollisia järjestöjä, kuten juutalaisten kansalaisjärjestöjä, aina pyydettyäessä. Useat EU:n edustustot ovat kertoneet raporteissaan uskonnon- tai vakaumuksenvapauden loukkauksista, kuten holokaustin kieltämiseen liittyvistä tapauksista.

Kreikka: Kreikan ulkoministeriö on alkanut kertoa kaikille diplomaattikoulussa opiskeleville holokaustista ja antisemitismistä osana diplomaattien koulutusta. Koulutuksessa käsitellään muun muassa IHRA:n työmääritelmää. Diplomaattituralle koulutettavat tutustuvat juutalaisten historiaan ja nykyelämäntapaan vieraillemalla Kreikan juutalaismuseossa ja Ateenan synagogassa.

Yhteistyössä järjestettävä antisemitismin torjuntaa käsittelevä EU:n ja Israelin välinen korkean tason seminaari järjestettiin 12. kesäkuuta 2023 Jerusalemissa ja 7.–8. toukokuuta 2024 Brysselissä. Jälkimmäisessä kokouksessa komissio ja Israel vahvistivat täyden tukensa Euroopan juutalaisyhteisöille ja kaikenlaisen antisemitismin torjunnalle näinä vaikeina aikoina.

Puola: Puola on vakuuttunut, että ihmisten väliset yhteydet auttavat luomaan yhteisymmärrystä, minkä innoittamana se allekirjoitti maaliskuussa 2023 Israelin valtion kanssa sopimuksen järjestäytyneiden nuorisoryhmien opintovierailuista. Sopimuksen pohjalta puolalais- ja israelilaisnuoret vierailevat eri kohteissa molemmissa maissa, oppivat maiden historiasta ja tutustuvat ikätovereihinsa. Vierailukohteisiin kuuluu muun muassa natsi-Saksan ja sen yhteistyökumppaneiden holokaustin aikaan tekemien rikosten tapahtumapaikkoja.

Komissio on edistänyt aktiivisesti antisemitismiä torjuvien erityislähettiläiden ja -koordinaattoreiden epävirallisten verkostojen luomista. Antisemitismiä torjuvat erityislähettiläät ja -koordinaattorit, joita on maailmanlaajuisesti noin 40, kokoontuvat kahdesti vuodessa World Jewish Congress -järjestön koolle kutsumana, ja komissio toimii yhtenä kokousten puheenjohtajana. Lokakuun 7. päivän iskujen jälkeen komissio oli yhtenä allekirjoittajana antisemitismiä torjuvien erityislähettiläiden ja -koordinaattorien yhteisessä julkilausumassa¹⁰⁷, jossa hallituksia kehoitetaan huolehtimaan tarvittavista turvatoimista juutalaisyhteisöjen turvallisuuden varmistamiseksi ja jossa kehoitetaan varmistamaan juutalaisten opiskelijoiden turvallisuus kampuksilla, kannustetaan kansalaisyhteiskuntaa seisomaan juutalaisten rinnalla ja kehoitetaan sosiaalisen median foorumeita ryhtymään toimiin. Komissio on myös 42 maan tavoin hyväksynyt antisemitismin torjuntaa koskevat maailmanlaajuiset suuntaviivat¹⁰⁸, joihin on koottu tarpeellisia toimia antisemitismin torjumiseksi.

Komissio on tehnyt aktiivisesti yhteistyötä YK:n, Etyjin ja Euroopan neuvoston kanssa antisemitismin torjumiseksi maailmanlaajuisesti. EU:n edustusto YK:ssa ja YK:n Sivilisaatioiden allianssi (UNAOC)

¹⁰⁷ [Joint Statement of Special Envoys and Coordinators Combating Antisemitism](#), 6.11.2023.

¹⁰⁸ [Global Guidelines on countering antisemitism](#), 17.7.2024.

pitivät yhdessä tiedotustilaisuuden¹⁰⁹ antisemitismin torjumiseksi toteutetuista toimista. Komissio osallistui myös YK:n pakolaisjärjestön isännöimään alueidenväliseen seminaariin¹¹⁰, jossa käsiteltiin antisemitismiä maailmanlaajuisena haasteena ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Tähän Yhdysvaltojen fasilitoimaan tapahtumaan osallistuivat myös Amerikan valtioiden järjestö, Saksa ja Sivilisaatioiden allianssi.

EU on osallistunut aktiivisesti Etyjin vuosittaisiin antisemitismin torjuntaa käsitteleviin konferensseihin¹¹¹ ja nostanut antisemitismin esille Varsovassa järjestettävien Etyjin Human Dimension -ihmisoikeuskonferenssien yhteydessä. EU pyrkii tekemään tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa rasismien ja antisemitismin torjuntaa koskevien aloitteiden yhteydessä.¹¹² Se esimerkiksi osallistui Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) tarkistetun antisemitismin ehkäisemistä ja torjumista koskevan yleisen suosituksen¹¹³ laatimiseen sekä tekee yhteistyötä antisemitististä, muslimivastaista ja muuta uskonnollista suvaitsemattomuutta ja viharikoksia käsittelevän Euroopan neuvoston erityisedustajan kanssa.

---

¹⁰⁹ Tilaisuus järjestettiin YK:n New Yorkin toimistossa 15.6.2023.

¹¹⁰ Genevessä Sveitsissä 4.9.2024 järjestetyn YK:n ihmisoikeusneuvoston 54. istunnon oheistapahtuma.

¹¹¹ Maltassa (2024), Pohjois-Makedoniassa (2023) ja Puolassa (2022).

¹¹² [Päätelmät EU:n prioriteeteista Euroopan neuvoston kanssa vuosina 2023–2024 tehtävälle yhteistyölle.](#)

¹¹³ [ECRI revised General Policy Recommendation No. 9 on preventing and combating Antisemitism.](#)

5.2 Juutalaisen kulttuuriperinnön suojele ja holokaustin muiston kunnioittaminen

YK:n yleiskokous hyväksyi 20. tammikuuta 2022 kaikkien EU:n jäsenvaltioiden tuella päätöslauselman, jossa tuomitaan holokaustin kieltäminen.¹¹⁴ Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja antaa vuosittain lausunnon holokaustin uhrien muistopäivän kunniaksi.¹¹⁵ Jotkin EU:n edustustot osallistuvat säännöllisesti kyseiseen muistopäivään liittyviin korkean tason tapahtumiin. Esimerkiksi Sveitsin Genevessä EU:n edustusto on vuosittain mukana järjestämässä YK:n virallista holokaustin uhrien muistotilaisuutta. Myös EU:n Tel Avivin edustusto järjestää erityisiä muistotilaisuuksia holokaustin uhrien muistopäivän ja vastaavan juutalaisten oman Yom HaShoah -muistopäivän kunniaksi.

Euroopassa kukoisti ennen holokaustia rikas ja monimuotoinen juutalainen kulttuuri, jonka esittelemiseksi Euroopan komissio tukee Israelissa toimivaa maailmanlaajuisen holokaustin muiston kunnioittamiseksi luotua Yad Vashem -keskusta 10 miljoonalla eurolla. Tällä summalla luodaan museon ”yhteisöjen laakso” -muistomerkkin yhteyteen immerssiivinen audiovisuaalinen kokemus kaikenikäisille, myös lapsille. Hankkeen tavoitteena on auttaa torjumaan antisemitismiä ja purkamaan ennakkoluuloja sekä lisäämään tietoisuutta ja tietämystä juutalaisten historiasta ja kulttuurista. Lisäksi sen tavoitteena on, että juutalainen kulttuuri nähtäisiin täysimääräisenä osana eurooppalaista yhteiskuntaa.

Naapuruusalueilla ja laajentumisprosessissa mukana olevilla alueilla komissiolla on suunnitteilla useita hankkeita juutalaisen kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja holokaustin muiston kunnioittamiseksi. Länsi-Balkanin ja Turkin kansalaisjärjestöille järjestettiin liittymistä valmistelemaan tukivälineeseen liittyvä alueellinen ehdotuspyyntö, josta yhteensä 1,5 miljoonaa euroa oli varattu hankkeille, joiden tarkoituksena on edistää juutalaista elämäntapaa ja kulttuuriperintöä. Bosnia ja Hertsegovinassa komissio on myöntänyt 260 000 euroa tukea Sarajevon holokaustimuseolle.

Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä (NDICI) komissio on varannut 7 miljoonaa euroa antisemitismin torjuntaan ja juutalaisen kulttuuriperinnön säilyttämiseen Ukrainassa ja 3 miljoonaa euroa Marokon juutalais-marokkolaisten kulttuurikohteiden ja aineettoman kulttuuriperinnön hoitoon ja säilyttämiseen.

6. PÄÄTELMÄT

Antisemitismi on uhka Euroopan demokratialle ja Euroopan unionin turvallisuudelle. Antisemitistiset salaliittoteoriat, vihapuhe ja disinformaatio, joilla hyökätään juutalaisyhteisöä vastaan, polarisoivat yhteiskuntaa ja vaikuttavat kielteisesti julkiseen keskusteluun. Viime kädessä tämä vaikuttaa demokratian kaikkiin osa-alueisiin. On olennaisen tärkeää, etteivät hyökkäykset juutalaisia vastaan jää huomiotta ja että viharikokset tutkitaan ja niistä määrätään asianmukaiset seuraamukset oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti. Euroopan komissio toimii vuonna 2020 julkaistun Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman, EU:n turvallisuusunionistrategian (2020–2025) ja vuonna 2023 hyväksytyyn demokratian puolustuspaketin mukaisesti määrätietoisesti EU:n demokratian toimintaympäristön suojelemiseksi ja kaikkien kansalaistensa, myös juutalaisten, turvallisuuden varmistamiseksi. Näinä haastavina aikoina Euroopan unionin toiminnan punaisena lankana on määrätietoinen sitoutuminen antisemitismin lopettamiseen ja sen varmistamiseen, että Euroopan

---

¹¹⁴ [UN General Assembly approves resolution condemning Holocaust denial.](#)

¹¹⁵ [Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan lausunto holokaustin uhrien muistopäivänä vuonna 2022, vuonna 2023 ja vuonna 2024.](#)

juutalaiset voivat elää kulttuuri- ja uskonnollisten perinteidensä mukaisesti ja ilman huolta turvallisuudestaan.

Tämä tilannekatsaus osoittaa, että sen jälkeen, kun antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämäntavan vaalimista koskeva EU:n strategia hyväksyttiin vuonna 2021, eri puolilla Eurooppaa on luotu rakenteita ja jäsenvaltioissa ja kansalaisyhteiskunnassa on toteutettu laajasti erilaisia EU:n johtamia tai rahoittamia aloitteita antisemitismin torjumiseksi, juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi ja sen varmistamiseksi, että holokaustia ei unohdeta. Jotta haasteisiin voidaan vastata tehokkaasti ja tarpeiden mukaisesti, komissio käy säännöllistä vuoropuhelua juutalaisyhteisöjen ja juutalaisten järjestöjen edustajien kanssa.

Kuten tilannekatsauksesta käy ilmi, tietoisuus antisemitismin vaarasta on lisääntynyt valtiollisten toimijoiden keskuudessa. Tämän myötä 23:ssa EU:n jäsenvaltiossa on hyväksytty kansallinen antisemitismin vastainen strategia, antisemitismin torjunnan kansallisia erityislähettiläitä tai koordinaattoreita on nimitetty yhteensä 20 ja holokaustin muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton laatima, oikeudellisesti sitomaton antisemitismin työmääritelmä on otettu EU:n laajuisesti käyttöön hyödyllisenä välineenä antisemitismin torjunnassa. Monissa EU:n jäsenvaltioissa kunnianhimoinen kansallinen strategia on johtanut aloitteisiin, joilla on saatu aikaan todellisia vaikutuksia.

Euroopan komissio on tarjonnut käyttöön tehokkaan foorumin parhaiden käytäntöjen jatkuvaan vaihtoon erityislähettiläiden kesken Euroopassa ja maailmanlaajuisesti. Foorumin avulla on saatu aikaan synergioita ja käynnistetty yhteisiä toimia, kuten antisemitismiä torjuvien erityislähettiläiden ja -koordinaattoreiden yhteinen julkilausuma ja heinäkuussa 2024 julkaistut antisemitismin torjuntaa koskevat maailmanlaajuiset suuntaviivat.

Antisemitismin torjuntaa koskevaan EU-strategiaan sisältyvien 90 aloitteen täytäntöönpanon lisäksi Euroopan komission tavoitteena on ollut ratkaista Euroopan laajuisia haasteita, jotka liittyvät esimerkiksi verkossa esiintyvään antisemitismiin ja holokaustin muiston säilyttämiseen, sekä tarjota lisäarvoa jäsenvaltioille ja kansalaisyhteiskunnan toimijoille. Komissio myös tukee jäsenvaltioissa toteutettavia toimia sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoita muun muassa huomattavasti aiempaa suuremmalla rahoitustuella, ja se tekee tiivistä yhteistyötä EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden kanssa edistääkseen ohjelman täytäntöönpanoa Euroopan tasolla. Tämän ansiosta EU:n jäsenvaltiossa on vahvistettu rakenteita ja lisätty tukea, mikä edistää paitsi antisemitismin torjuntaa myös juutalaisen elämäntavan vaalimista myönteisellä tavalla.

Kaikesta tästä huolimatta Euroopan juutalaiset ovat joutuneet kohtaamaan ennennäkemättömiä uhkia ja väkivaltaisuuksia lokakuun 7. päivän 2023 jälkeen. Tämä on vaikuttanut syvästi juutalaisten jokapäiväiseen elämään Euroopassa. Vihapuhe ja väkivaltaisudet ovat kiihtyneet ennennäkemättömällä tavalla, minkä seurauksena turvatoimia on jouduttu tiukentamaan merkittävästi ja juutalaiset ovat joutuneet selvästi rajoittamaan juutalaisuuden ilmaisemista julkisesti. Tällainen pelottelu on uhka paitsi turvallisuudelle myös EU:n arvoille ja demokratialle.

Siksi on tärkeämpää kuin koskaan aiemmin torjua antisemitismiä määrätietoisesti EU:ssa. Antisemitismin torjuntaa koskeva EU-strategia ulottuu vuoteen 2030, mutta tilanteen viimeaikainen heikkeneminen edellyttää lisätoimia strategian tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi ja sen päivittämiseksi tarvittaessa. Euroopan komissio aikoo käyttää määrätietoisesti kaikkia saatavilla olevia oikeudellisia ja poliittisia välineitä varmistaa, että juutalainen elämäntapa voi kukoistaa kaikkialla EU:ssa ja että juutalaiset voivat elää elämänsä ilman huolta turvallisuudestaan sekä käyttää kaikkia demokraattisia oikeuksiaan rajoituksetta.